

Analiză întocmită de **ZIARUL FINANCIAR**, realizată cu sprijinul
PATRONATULUI INVESTITORILOR AUTOHTONI

Capitalul privat românesc

1

Evoluția afacerilor companiilor cu capital privat românesc în 2016 față de 2015

2

Evoluția numărului de salariați, a datoriilor, capitalurilor proprii și a productivității

3

Tabloul economiei locale în 2016 conform CAEN. Sectoare dominate de români și de străini

4

Capitalul privat românesc în județele României.

5

Influența multinaționalelor în impulsionearea companiilor cu capital privat românesc. Cazurile industriei auto, bere și răcoritoare, software

6

Concluzii

Ediția a III-a

Patronatul Investitorilor
Autohtoni
PIAROM

Patronatul Investitorilor
Autohtoni
PIAROM

ZIARUL **FINANCIAR**

Analiză întocmită de **ZIARUL FINANCIAR**,
realizată cu sprijinul **Patronatului Investitorilor Autohtoni**

Cuprins

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Patronatul Investitorilor
Autohtoni
PIAROM

1. Evoluția afacerilor companiilor cu capital privat românesc în 2016 față de 2015.....	6
1.1 Firmele private românești, rată dublă a profitabilității față de firmele străine.....	7
1.2 Ce profitabilitate declară firmele străine.....	8
2. Evoluția numărului de salariați, a datoriilor, capitalurilor proprii și a productivității.....	10
2.1 Salariul mediu net pentru firmele cu capital privat românesc.....	10
2.2 Evoluția gradului de îndatorare a companiilor cu capital românesc.....	12
2.3 Randament istoric pentru capitalul propriu per total economie: 13%.....	13
3. Tabloul economiei locale în 2016, conform CAEN. Sectoare dominate de români și de străini.....	14
3.1 Top 10 creșteri de activitate pe sectoare.....	17
3.2 Top sectoare unde domină companiile cu capital privat românesc.....	21
3.3 Topul sectoarelor unde domină companiile cu capital străin.....	23
3.4 Top 10 cele mai productive sectoare din economie.....	25
3.5 Poziția companiilor cu capital privat românesc în exporturi.....	27
4. Capitalul privat românesc în județele României. Rolul ISD.....	30
4.1 Cele mai puternice județe din economie din punct de vedere al cifrei de afaceri.....	32
4.2 Topul județelor în funcție de prezența capitalului privat românesc. Relația dintre cifra de afaceri și soldul de investiții străine directe (ISD).....	36
4.3 Premieră: în România au ieșit în 2016 capitaluri străine cu 2 miliarde de euro mai mult decât au intrat.....	37
5. Influența multinaționalelor în impulsionearea companiilor cu capital privat românesc.....	40
5.1 Furnizorii Automobile Dacia cu capital privat românesc din județul Argeș.....	40
5.2 Relația între companiile producătoare de bere/sucuri și distribuitorii cu capital privat românesc.....	42
5.3 Eco-sistemul creat în jurul SAP, Microsoft și Oracle.....	43
6. Concluzii.....	46

Lucrarea “Capitalul Privat Românesc 2017 – ediția a III-a” își propune să descrie, pentru al treilea an consecutiv, situația companiilor cu capital privat majoritar românesc.

Ideea proiectului a apărut ca urmare a faptului că nicio instituție nu se ocupă să analizeze periodic evoluția capitalului privat românesc, în condițiile în care Institutul Național de Statistică și Banca Națională publică anual un raport privind investițiile străine directe.

Pe parcursul lucrării, sunt denumite companii “cu capital integral românesc” întreprinderile unde capitalul privat românesc este majoritar, iar companii “cu capital străin” sunt firmele unde capitalul străin este majoritar. La fel, în companiile “de stat” înseamnă că statul român deține pachetul majoritar.

Lucrarea descrie cifra de afaceri, profitabilitatea, gradul de îndatorare și productivitatea firmelor românești față de firmele străine.

De asemenea, este analizată structura români-străini pe sectoare CAEN, în județele României și în exporturi.

În plus față de primele două ediții, este analizată corelația dintre soldul investițiilor străine pe fiecare județ și gradul de dezvoltare economică a județului respectiv, inclusiv dezvoltarea capitalului privat românesc.

În context, este detaliată relația intrări-ieșiri de investiții străine între 2000 și 2016, în condițiile în care, surprinzător pentru o țară în curs de dezvoltare, ieșirile sunt semnificativ mai mari decât intrările în 2016.

De asemenea, este evidențiat modul cum multinaționalele din industria auto, bere/băuturi răcoritoare și software au contribuit la dezvoltarea capitalului local.

1

Evoluția afacerilor companiilor cu capital privat românesc în 2016 față de 2015

Ediția a III-a

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Patronatul Investitorilor
Autohtoni
PIAROM

Tabelul 1

Evoluția cifrei de afaceri și a profitului în 2016 față de 2015

	Companii cu capital privat românesc	Evoluție (%)	Companii cu capital privat străin	Evoluție (%)	Companii de stat	Evoluție (%)	Total	Evoluție (%)
Număr de companii	447.749	3	36.537	-1	1.327	21	485.613	3
Cifra de afaceri (mld. lei)	571	4	609	5	45	-4	1.225	4
Profituri brute (mld. lei)	52	13	39	22	7	-22	98	13
Pierderi brute (mld. lei)	12	-8	14	-26	2	-50	28	-22
Profituri nete (mld. lei)	45	13	34	26	6	-25	85	13
Pierderi nete (mld. lei)	12	-8	15	-17	2	-50	29	-17
Rezultat net (mld. lei)	33	27	19	111	3	0	55	37

Sursa: ONRC

Companiile cu capital privat românesc au avut afaceri de 571 de miliarde de lei în 2016, cu 4% mai mult față de anul anterior în timp ce companiile cu capital străin și-au majorat afacerile cu 5% în 2016, până la 609 miliarde de lei. (Tabel 1)

Diferența de creștere este redusă, însă suficientă pentru ca anul trecut firmele străine să ajungă la o pondere de 50% în cifra de afaceri totală, iar cele românești să coboare la 46%. În 2015 firmele străine aveau 49%, iar cele cu capital privat românesc 47%.

În 2008 firmele străine aveau o pondere egală cu cele românești, de 48%. Iată că anul 2016 marchează o bornă: primul an în care firmele străine ajung la jumătate din cifra de afaceri totală din economia românească. Companiile de stat au fost în scădere cu 4%, până la afaceri de 45 de miliarde de lei.

Cifra de afaceri pe economie a fost în total de 1.225 de miliarde de lei, cu 4% mai mare față de anul anterior. Cum PIB-ul a crescut cu 4,8% în 2016, iată că avem situația în care businessul "lasă" mai multă valoare adăugată, adică mai mult PIB. Fără să fie încă enunțate datele privind profitabilitatea, aceasta ar însemna că profiturile companiilor au cunoscut o creștere accentuată în 2016, ceea ce se va și vedea pe parcursul lucrării.

Numărul de companii cu capital privat românesc a crescut cu 3%, până la 447.749, față de 434.000 anul trecut, ceea ce înseamnă o creștere de aproape 13.000 de întreprinderi. Creșterea cifrei de afaceri și a numărului de întreprinderi arată că 2016 a fost un an bun pentru capitalul privat românesc.

Numărul de companii cu capital străin a scăzut cu 1%, până la 36.537, ceea ce înseamnă o creștere a gradului de concentrare pentru firmele străine dar și din păcate o scădere a atractivității mediului de afaceri pentru investitorii străini.

1.1 Firmele private românești, rată dublă a profitabilității față de firmele străine

Anul 2016 a fost excepțional din punct de vedere al profiturilor pentru firmele prezente pe piața românească, atât cele străine, cât și cele românești.

Companiile din România au înregistrat profituri nete totale de 85 de miliarde de lei, cu 13% mai mult decât anul anterior, iar pierderile nete totale s-au diminuat cu 17%, până la 29 de miliarde de lei.

Creșterea profiturilor nete și scăderea pierderilor a condus la un rezultat net final de 55 de miliarde de lei, față de 40 miliarde de lei în 2015.

Companiile private românești au o rată dublă a profitabilității în 2016 față de cele cu capital străin. Astfel companiile cu capital privat românesc au obținut profituri nete de 45 de miliarde de lei în 2016 și au raportat pierderi nete de 12 miliarde de lei.

Aceasta înseamnă un rezultat net consolidat de 33 de miliarde de lei. Acest rezultat net raportat la o cifră de afaceri a companiilor private românești de 571 de miliarde de lei înseamnă o rată a profitabilității nete de aproape 6%.

Această rată a profitabilității nete a fost obținută ca urmare a majorării profiturilor nete cu 13% și a scăderii pierderilor nete cu 8%. Înseamnă că pentru companiile private românești, 2016 a fost un an de consolidare, de creștere a vânzărilor și de menținere a cheltuielilor sub control.

Practic, creșterea veniturilor nu a fost însoțită de o creștere corespunzătoare a cheltuielilor salariale și de altă natură, astfel încât profiturile au crescut și pierderile nete s-au diminuat.

Iată însă că scăderea impozitului pe dividende la 5% i-a determinat pe investitorii români să recunoască profituri mai mari aferente anului 2016.

Acest fenomen se regăsește și în cazul companiilor cu capital străin. Acestea și-au îmbunătățit suma profiturilor nete cu 26% în 2016, până la 34 de miliarde de lei. Creșterea profiturilor nete în cazul companiilor străine este dublă față de creșterea profiturilor nete în cazul companiilor cu capital privat românesc.

De asemenea, în mod surprinzător și pierderile nete ale acestor companii cu capital străin au scăzut cu 17% în 2016, până la 15 miliarde de lei.

Ca urmare, rezultatul net al companiilor cu capital străin a cunoscut o îmbunătățire excepțională, de la 9 miliarde de lei la 19 miliarde de lei, între anii 2015-2016.

Au fost scoase practic la lumină profituri de 10 miliarde de lei, semnificativ pentru un total al profiturilor nete per economie de 55 de miliarde de lei, în 2016.

Raportat la cifra de afaceri totală a formelor cu capital străin, rezultatul net de 19 miliarde de lei înseamnă o marjă netă a profitului de circa 3%, la jumătate față de companiile cu capital privat românesc.

Companiile cu capital străin au fost practic de două ori mai puțin profitabile decât companiile cu capital privat românesc în 2016.

În anul anterior, companiile cu capital străin fuseseră de trei ori mai puțin profitabile decât companiile cu capital privat românesc.

1.2 Profitabilitatea firmelor cu capital străin

În 2014, când a fost realizată prima ediție a lucrării "Capitalul Privat Românesc", firmele străine fuseseră pe pierderi ca rezultat net, adică pierderile nete erau mai mari decât profiturile nete totale (**vezi Grafic 1**).

Practic, în trei ani de când se realizează această lucrare care tratează pentru prima dată diferențele de rezultate financiare, pondere în sectoare economice, productivitate și profitabilitate între capitalul privat românesc și capitalul privat din economie, firmele străine și-au îmbunătățit constant profitabilitatea.

Tendința în acești trei ani este de creștere a ponderii companiilor cu capital străin în economie și de îmbunătățire a profitabilităților acestora.

Companiile de stat au rămas la o cifră de afaceri de circa 45 de miliarde de lei, în scădere cu 4% față de anul anterior. Ponderea companiilor de stat în economie a rămas la 4%.

În total, cifra de afaceri pe economia românească a fost în 2016 de 1.225 de miliarde de lei, ceea ce înseamnă că la un rezultat net de 55 de miliarde de lei, profitabilitatea per total economie a fost de 4,5%.

Profiturile nete obținute în 2016 în valoare de 85 de miliarde de lei sunt cel mai bun rezultat al economiei românești din 2008 încoace.

De asemenea, pierderile nete per total economie s-au diminuat la 29 de miliarde de lei pe baza ieșirii de pe pierderi în primul rând al companiilor cu capital străin.

Între 2014 și 2016 pierderile nete totale s-au redus la jumătate, de la 54 de miliarde la 29 de miliarde de lei.

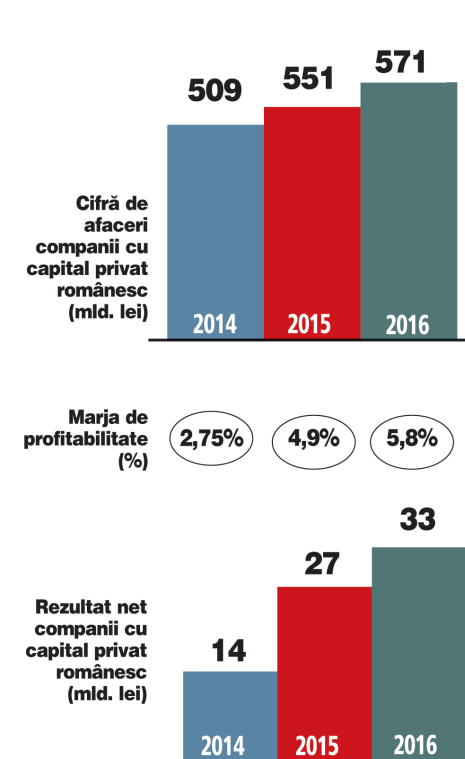
Reducerea pierderilor din economie este un semnal important pentru creșterea gradului de capitalizare a întreprinderilor.

Economia românească suferă acum de lipsă de investiții, iar acestea pot fi făcute fie din finanțarea directă a întreprinderilor, din capital, fie din împrumuturi. Dar împrumuturile de la bănci nu vin când companiile sunt pe pierderi ani la rând sau când raportul între datorii și capitalul propriu, ca sursă de finanțare, este dezechilibrat.

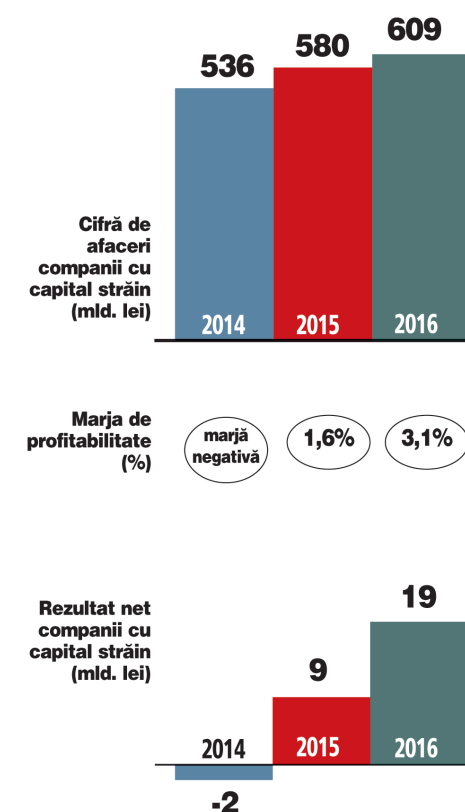
Pentru viitor este posibil ca tendința de creștere a profitabilității companiilor cu capital străin să

Grafic 1

Evoluția cifrei de afaceri și a profitabilității companiilor românești (mld. lei)

Evoluția cifrei de afaceri și a profitabilității companiilor străine (mld. lei)

Sursa: ONRC

continue astfel încât datele pe 2017 să arate o egalizare a profitabilității între firmele românești și cele străine.

În 2015 raportul între profitul net cumulat al companiilor cu capital străin și cifra de afaceri a acestora era de 1,5%, deci o marjă netă a profitabilității la jumătate față de cea de 3% din 2016. În 2014 companiile străine fuseseră pe pierderi.

De partea companiilor private românești, profitabilitatea netă a crescut de la 5% în 2015 la 6% în 2016.

Ambele sectoare din economie - firmele private românești și cele străine - au funcționat în aceleași condiții în 2016. Firmele private românești au avut o evoluție lină a profitabilității, de la 5% la 6%, pe când în cazul firmelor străine, aceasta s-a dublat de la 1,5% la 3% într-un singur an.

Este evident că la mijloc sunt decizii administrative, de tratare a unor situații contabile, de o manieră sau alta, de includere sau nu a unor cheltuieli la calculul profitului impozabil.

Este posibil ca și ofensiva Ministerului de Finanțe din ultimii doi ani să fi avut rolul său în ceea ce privește recunoașterea profiturilor de către companiile străine.

Evoluția numărului de salariați, a datoriilor, capitalurilor proprii și a productivității

Comaniile cu capital privat românesc au încheiat anul 2016 cu 2,49 de milioane de angajați, un număr constant față de aceeași perioadă a anului anterior. (Tabel 2)

Ca urmare, în condițiile în care cifra de afaceri a companiilor cu capital privat românesc a crescut cu 4%, rezultă o creștere a productivității, adică a cifrei de afaceri per angajat de 4% în 2016.

În același timp, companiile cu capital străin și-au majorat numărul de angajați cu circa 15.000, până la circa 1.207.000.

Comaniile străine, la rândul lor, și-au majorat productivitatea cu 3% în condițiile în care numărul de salariați a crescut cu 2%, iar cifra de afaceri a crescut cu 5%.

Diferența de productivitate între companiile cu capital privat românesc și companiile cu capital străin rămâne de 1 la 2.

Firmele străine produc o cifră de afaceri cu 7% mai mare decât cea a firmelor românești, cu un număr de angajați la jumătate, explicabil prin prezența acestora în primul rând în sectorul de producție de echipamente, mașini, ciment, băuturi sau țigarete.

2.1 Salariul mediu net pentru firmele cu capital privat românesc, în creștere dublă față de salariul din firmele străine

Salariul mediu net din firmele cu capital privat românesc a fost de 1.288 de lei în 2016, în creștere cu 15% față de anul anterior.

Aceasta este pentru prima dată când creșterea salariilor din sectorul companiilor private românești depășește creșterea salariilor din sectorul companiilor străine, din 2014 de când se face acest studiu.

În 2015, salariul mediu net din companiile străine crescuse cu 23%, până la 2.429 de lei. În schimb, în 2016 creșterea a fost de doar 8%. Astfel, salariul mediu net în companiile cu capital străin a ajuns la 2.631 de lei.

Ediția a III-a

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Patronatul Investitorilor
Autohtoni
PIAROM

Tabel 2

Evoluția salariaților, a datoriilor și a productivității în 2016 față de 2015

	Companii cu capital privat românesc	Evoluție (%)	Companii străine	Evoluție (%)	Companii de stat	Evoluție (%)	Total	Evoluție (%)
Număr salariați	2.490.247	0	1.206.882	2	273.983	-4	3.971.112	0
DTS - Datorii pe termen scurt (mld. Lei)	240	1	246	1	30	0	516	1
DTL - Datorii pe termen lung (mld. Lei)	95	3	125	0	12	-9	233	1
Capitaluri proprii (mld. Lei)	152	0	215	12	66	-2	433	5
Grad de îndatorare (%)	69	1	63	-4	39	0	63	-1
Active totale (mld. Lei)	487	1	587	4	108	-2	1.182	3
Cheltuieli cu personalul (mld. Lei)	65	15	65	11	14	1	144	12
Salariu mediu net (lei/lună)	1.288	15	2.631	8	2.541	6	1.782	11
Productivitate (lei/salariat/an)	229.486	4	504.421	3	163.636	1	308.500	4
Pondere cheltuieli cu personalul în cifra de afaceri (%)	11	11	11	5	32	5	12	7

Sursa: ONRC

Creșterea salariului în companiile cu capital privat românesc a fost determinată, după toate probabilitățile, de creșterea salariului minim pe economie.

Per total economie, salariul mediu net lunar a crescut la 1.782 de lei, cu 11% mai mare față de 2015. Acest indicator este diferit față de salariul mediu net lunar pe economie anunțat de Institutul Național de Statistică, de 2.300 de lei în 2016, pentru că acoperă doar companiile, nu și sistemul bugetar, unde lucrează circa 1,2 milioane de angajați.

Salariul mediu net a fost calculat prin împărțirea cheltuielilor cu personalul la numărul de angajați și apoi la 1,75, adică raportul între cheltuiala salarială totală a unui angajator și salariul mediu net obținut de angajat.

În sectorul de stat salariul mediu net a crescut cu 6% în 2016, până la 2.541 de lei, fiind apropiat practic de salariul mediu net din companiile străine. Cu toate acestea, companiile de stat au cea mai mică productivitate, de 163.000 de lei/salariat/an, aproape de trei ori mai redusă decât companiile străine, care au avut productivitate de 504.000 de lei în 2016.

Comaniile străine au depășit pentru prima dată pragul de 500.000 de lei productivitate, astfel încât s-au îndepărtat și mai mult ca diferență în valoare absolută față de productivitatea din companiile cu capital privat românesc.

Angajații din companiile românești au avut o productivitate de 230.000 de lei în 2016, în creștere cu 4% față de anul anterior.

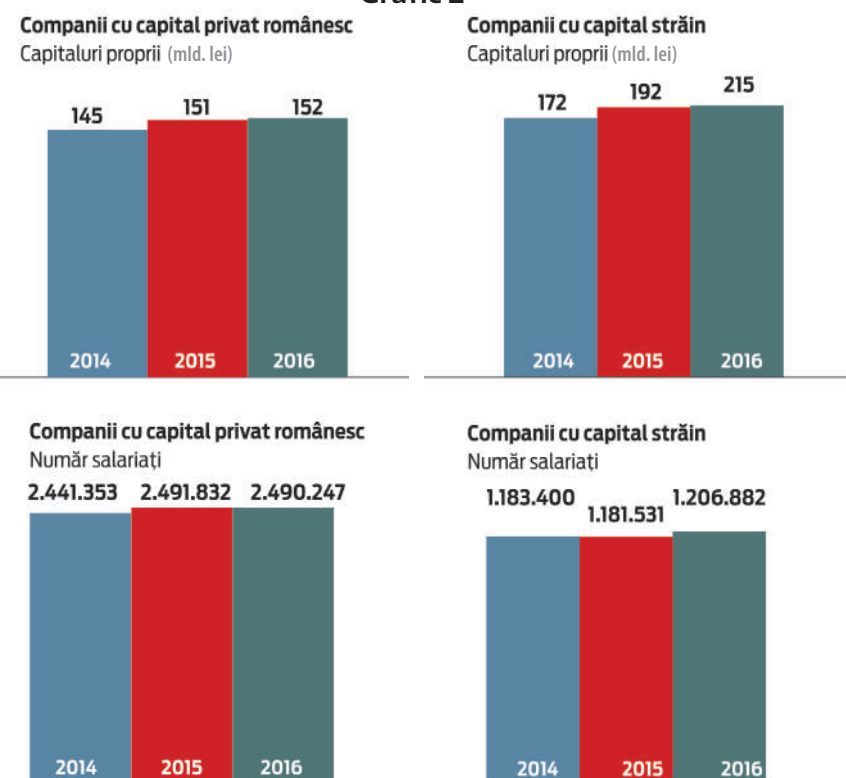
Indicatorul productivității în economie este esențial pentru creșterea bunăstării. Cele mai puternice firme din lume ajung la o productivitate de peste 1 milion de euro/salariat. În România, o productivitate de 300.000-400.000 de euro o au în general firmele străine și firmele românești care desfășoară activitate de trading, în energie de exemplu.

Grafic 2

Preocuparea pentru creșterea productivității se întâlnește mai ales în companiile străine, unde numărul de angajați este urmărit cu strictețe. Companiile multinaționale au început să folosească pe scară largă instrumentul închirierii de forță de muncă, care le oferă flexibilitatea de a mări forța de muncă cu cât au nevoie și când au nevoie.

Astfel, cheltuiala totală cu salariile rămâne neschimbată sau poate chiar scădea, astfel încât productivitatea crește odată cu creșterea cifrei de afaceri.

Tot mai multe companii multinaționale preferă să aibă costuri de personal echivalente celor cu materiile prime sau cu echipamentele, decât să își încarce schema de personal. În momentul în care trebuie să se adapteze la o diminuare a activității, faptul că nu mai sunt legate de respectarea unor contracte de muncă le face mai flexibile.

Sursa: ONRC

2.2 Evoluția gradului de îndatorare

Companiile cu capital privat românesc aveau un grad de îndatorare la sfârșitul anului 2016 de 69%, în creștere cu un procent față de gradul de îndatorare de 68% de la sfârșitul anului 2015 (**Tabel 2**)

Gradul de îndatorare este calculat ca raport între datoriile totale și activele totale ale companiilor. Gradul de îndatorare este relevant pentru că arată implicarea antreprenorului în activitatea companiei din punct de vedere al capitalului investit.

Practic, la un grad de îndatorare de 69% înseamnă că firma lucrează în proporție de 69% cu banii băncilor sau ai furnizorilor și doar 31% din active sunt finanțate din capital social sau rezervele acumulate de companie din profit

Cu cât gradul de îndatorare este mai redus, cu atât băncile sunt mai dispuse să finanțeze o companie și aceasta este mai credibilă în ochii partenerilor săi comerciali.

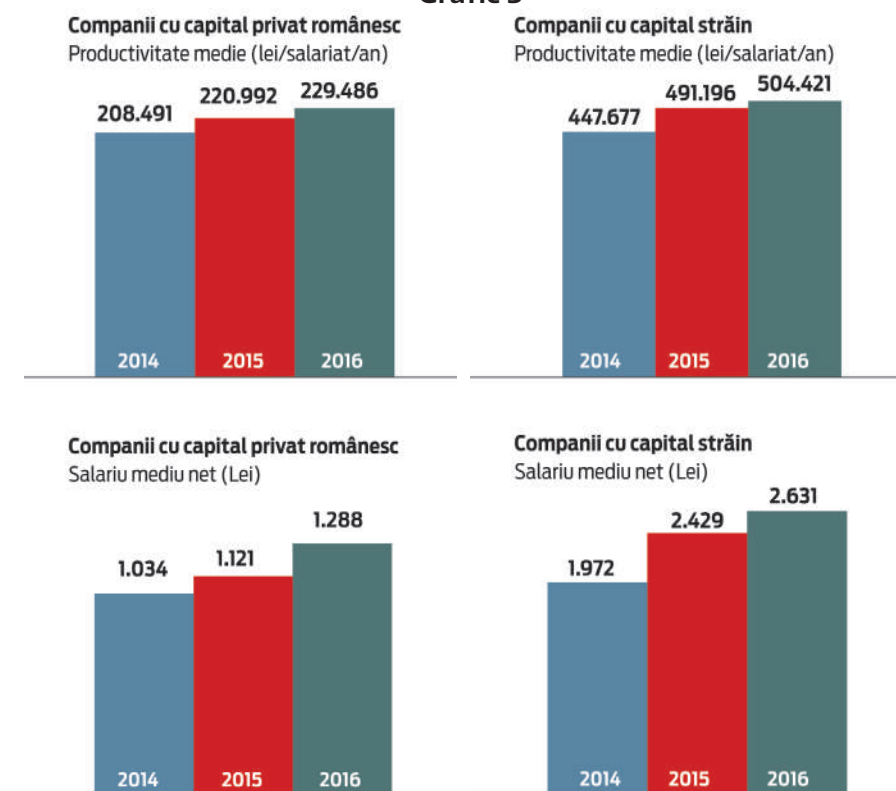
Gradul de îndatorare a companiilor străine a scăzut de la 67% până la 63%. O explicație poate fi faptul că o parte din datorii, de cele mai multe ori către firmele-mamă din străinătate, s-au transformat în capital social.

Datoriile pe termen lung ale firmelor cu capital privat românesc au crescut cu 3%, până la 95 de miliarde de lei, în timp ce datoriile pe termen scurt au crescut cu 1%, până la 240 de miliarde de lei. Ca urmare, capitalurile proprii au fost de 152 de miliarde de lei, în stagnare față de anul anterior.

Capitalizarea companiilor a devenit un subiect chiar și pentru Banca Națională a României, care consideră că firmele declară prea multe pierderi și acționarii ar trebui chemați să le recapitalizeze.

Companiile străine înregistrau capital propriu de 215 miliarde de lei la sfârșitul anului 2016, în creștere cu 12% față de anul anterior. Această sumă, echivalentă a 47 de miliarde de euro, este apropiată de nivelul investițiilor străine măsurat de Banca Națională ca și participării la capital.

Grafic 3

Sursa: ONRC

Dacă se includ și datoriile către companiile-mamă, considerate investiții străine conform normelor OECD - Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică-, atunci investițiile străine se ridică la 67 de miliarde de euro.

Per total economie, gradul de îndatorare este la 63%. Practic, capitalurile proprii totale din economie sunt de circa 433 de miliarde de lei, adică aproape 100 de miliarde de euro.

Dacă s-ar lua în considerare România ca o companie de sine stătătoare, acesta ar fi capitalul său propriu, adică "bogăția" sa reală, cel puțin contabilă.

2.3 Randament istoric pentru capitalul propriu per total economie: 13%

Ca urmare a creșterii substanțiale a profiturilor nete și a reducerii pierderilor, randamentul capitalului propriu per total economie a cunoscut o creștere puternică.

Astfel, la un rezultat net de 55 de miliarde de lei raportat la un nivel al capitalurilor proprii de 433 de miliarde, înseamnă un randament al capitalului propriu de 13%.

Companiile cu capital privat românesc au avut un randament al capitalului propriu de 22% în 2016, mai ridicat cu 4 puncte procentuale față de anul anterior. Aceasta înseamnă că gradul de atractivitate al economiei românești a crescut substanțial în 2016.

Trebuie inclus însă factorul "perturbator" al scăderii impozitului pe dividend la 5%, ceea ce a determinat multe firme să recunoască profituri substanțiale.

Companiile străine au avut un randament al capitalului propriu de circa 9% în 2016, mai puțin de jumătate față de companiile cu capital privat românesc.

Randamentul capitalului propriu (ROE-Return on Equity) este un indicator foarte urmărit de către investitori. La modul cel mai simplu, capitalul propriu înseamnă banii investiți într-o afacere, iar randamentul capitalului este profitul anual raportat la această sumă investită.

În ediția de anul anterior a acestui studiu era menționat faptul că acest nivel ridicat al randamentului de circa 20% va constitui un punct de atracție pentru investitorii de pe piața de capital, în condițiile în care firmele cu capital românesc se vor lista. Între timp au venit la bursă două noi companii, MedLife și RCS-RDS, iar parcursul acțiunilor acestora arată că posibilitatea dată micilor acționari de a capta randamentul capitalului privat care nu era până acum pe bursă i-a convins să investească zeci de milioane de euro.

Cu cât randamentul capitalului propriu va crește în anii următori, cu atât companiile românești vor avea posibilitatea să găsească mai ușor finanțare pe bursă.

3

Tabloul economiei locale în 2016, conform CAEN. Sectoare dominate de români și de străini

Comertul cu ridicata, comerțul cu amănuntul și fabricarea autovehiculelor sunt cele mai mari sectoare din punct de vedere a cifrei de afaceri din economia românească. (Tabel 3)

Numai primele două sectoare, de comerț, înseamnă în total afaceri de 440 de miliarde de lei, adică 35% din cifra de afaceri a tuturor companiilor din România. Dacă se adaugă și comerțul cu autovehicule, de 41 de miliarde de lei în 2016, rezultă că întreaga ramură comerț înseamnă afaceri de circa 500 de miliarde de lei pe an în România, adică 40% din toată activitatea economică.

Comerțul cu amănuntul, în valoare de 182 de miliarde de lei (40 de miliarde de euro), a crescut cu 10% în 2016, o creștere mai redusă decât în 2015, când a fost de 13%, dar care reflectă evoluția consumului din economie.

Ultimii trei ani au marcat o creștere puternică a consumului determinată de scăderea TVA la alimente, de la 24% la 9% și a TVA generalizată, de la 24% la 19%, în 2016.

Acești ani sunt cei mai buni pentru firmele din comerț, din ultimii 10 ani, de la criza economică din 2008 încoace.

Data fiind ponderea mare a comerțului în activitatea economică, de 40%, faptul că firmele cu capital privat românesc au în continuare o poziție bună pe această piață, de circa 50-55%, rezultă că încă mulți ani de acum încolo ponderea firmelor românești în economie va rămâne ridicată.

În analiză au fost înscrise 64 de mari sectoare de activitate, care în total reprezintă 1.212 de miliarde de lei, adică 99% din cifra de afaceri totală per economie în 2016.

Top 10 al celor mai mari sectoare din economie a rămas neschimbat în 2016 față de 2015.

În afară de comerț și fabricarea de mașini, mai sunt prezente producția și furnizarea de energie electrică și gaze, transporturile, industria alimentară, construcțiile de clădiri, agricultura și fabricarea de produse de cauciuc și mase plastice.

Primele zece sectoare din economie din cele 70 care acoperă 98% din economie reprezintă 60% din toată economia românească. Aceasta este "coloana vertebrală" a economiei, care odată controlată înseamnă controlul asupra întregului business.

Comerțul, energia, transporturile, industria alimentară, construcția de clădiri, fabricarea de mașini și produse din cauciuc și mase plastice sunt cele mai puternice sectoare din economie.

Ediția a III-a

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Patronatul Investitorilor
Autohtoni
PIAROM

Tabel 3

Evoluția cifrei de afaceri pe sectoare CAEN în 2016

Nr. crt.	Caen2 rev. 2		Cifra de afaceri totală (mil. lei)	Pondere companii cu capital privat românesc (%)	Pondere companii cu capital privat străin (%)	Evoluția cifrei de afaceri totală în 2016 față de 2015 (%)
1	46	Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	258.894	55	45	4
2	47	Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	181.985	57	43	10
3	29	Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	66.276	3	97	10
4	35	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	56.082	16	84	-5
5	49	Transporturi terestre și transporturi prin conducte	50.469	76	24	6
6	10	Industria alimentară	41.659	61	39	0
7	45	Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și motocicletelor	40.759	48	52	15
8	41	Construcții de clădiri	34.891	75	25	0
9	01	Agricultură, vânătoare și servicii anexe	32.164	82	18	18
10	22	Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	22.236	27	73	7
11	25	Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	18.422	48	52	3
12	61	Telecomunicații	18.328	14	86	-9
13	43	Lucrări speciale de construcții	17.562	87	13	-8
14	27	Fabricarea echipamentelor electrice	17.463	16	84	12
15	62	Activități de servicii în tehnologia informației	16.478	37	63	7
16	52	Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	16.468	46	54	6
17	06	Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	16.420	2	98	-9
18	42	Lucrări de geniu civil	15.631	72	28	-18
19	24	Industria metalurgică	14.613	18	82	-11
20	28	Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	14.219	19	81	13
21	19	Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țigăiului	13.924	3	97	-7
22	16	Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	13.152	40	60	-1

continuare în pagina următoare >>>>

>>>> urmare din pagina anterioară

Nr. crt.	Caen2 rev. 2		Cifra de afaceri totală (mil. lei)	Pondere companii cu capital privat românesc (%)	Pondere companii cu capital privat străin (%)	Evoluția cifrei de afaceri totală în 2016 față de 2015 (%)
23	23	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	12.783	41	59	2
24	56	Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	11.802	84	16	15
25	68	Tranzacții imobiliare	11.703	51	49	2
26	11	Fabricarea băuturilor	11.153	19	81	7
27	71	Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică	10.452	49	51	12
28	20	Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	10.133	28	72	7
29	14	Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	10.129	48	52	5
30	31	Fabricarea de mobilă	9.365	58	42	-1
31	70	Activități ale direcțiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management	9.280	52	48	8
32	26	Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	8.610	21	79	1
33	38	Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile	8.483	55	45	1
34	86	Activități referitoare la sănătatea umană	7.801	74	26	16
35	30	Fabricarea altor mijloace de transport	7.782	24	76	-1
36	73	Publicitate și activități de studiere a pieței	7.712	57	43	16
37	92	Activități de jocuri de noroc și pariuri	7.402	52	48	10
38	82	Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	7.053	44	56	16
39	13	Fabricarea produselor textile	6.224	28	72	0
40	02	Silvicultură și exploatare forestieră	5.599	93	7	4
41	55	Hoteluri și alte facilități de cazare	5.310	74	26	15
42	15	Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	5.282	31	69	8
43	17	Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	4.622	36	64	6
44	80	Activități de investigații și protecție	3.738	86	14	13
45	53	Activități de poștă și de curier	3.712	49	51	13
46	36	Captarea, tratarea și distribuția apei	3.694	38	62	3
47	33	Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	3.605	49	51	10

continuare în pagina următoare >>>>

>>>> urmare din pagina anterioară

Nr. crt.	Caen2 rev. 2		Cifra de afaceri totală (mil. lei)	Pondere companii cu capital privat românesc (%)	Pondere companii cu capital privat străin (%)	Evoluția cifrei de afaceri totală în 2016 față de 2015 (%)
48	79	Activități ale agențiilor turistice și ale tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică	3.592	70	30	-13
49	58	Activități de editare	3.491	51	49	0
50	18	Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	3.448	59	41	4
51	78	Activități de servicii privind forța de muncă	3.293	45	55	8
52	77	Activități de închiriere și leasing	2.949	37	63	-1
53	21	Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	2.718	33	67	-30
54	69	Activități juridice și de contabilitate	2.701	53	47	16
55	81	Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	2.310	89	11	2
56	63	Activități de servicii informatice	2.185	37	63	12
57	08	Alte activități extractive	2.157	79	21	-7
58	32	Alte activități industriale n.c.a.	2.121	48	52	13
59	74	Alte activități profesionale, științifice și tehnice	1.779	83	17	23
60	72	Cercetare-dezvoltare	1.697	51	49	-10
61	66	Activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	1.693	71	29	23
62	60	Activități de difuzare și transmitere de programe	1.642	43	57	-8
63	09	Activități de servicii anexe extracției	1.574	25	75	-53
64	51	Transporturi aeriene	1.556	61	39	-36
		Total top 64 sectoare	1.212.430	99% din total cifră de afaceri per economie în 2016		

Sursa: ONRC

3.1 Top 10 creșteri de activitate pe sectoare

Cea mai mare creștere au avut-o anul trecut intermedierele financiare și activitățile auxiliare pentru intermediari financiare, de peste 20%. În aceste secțiuni sunt cuprinse companiile care desfășoară activități în asigurări și în sectorul financiar nebanca. **(Tabel 4)**

Creșterea se datorează "trezirii la viață" a creditării, în condițiile în care creditul de consum a avut o evoluție de peste 20% în 2016. Creșterea creditării atrage și creșterea vânzării de asigurări, deci majorarea businessului brokerilor de asigurări.

Agricultura a avut, la rândul său, o creștere excepțională în 2016, de 18%, ca urmare a unui an agricol bun, cu producție record de floarea-soarelui, de grâu și porumb.

Tabel 4

Top 10 creșteri ale cifrei de afaceri pe sectoare CAEN în 2016

Nr. crt.	CAEN rev. 2		Cifra de afaceri totală (mil. lei)	Pondere în sector a companiilor cu capital privat românesc (%)	Pondere în sector a companiilor cu capital străin (%)	Evoluția cifrei de afaceri pe sector (%)	Număr de salariați pe sector	Evoluția numărului de salariați față de 2015 (%)	Numărul de companii private românești din sector	Numărul de companii străine din sector
1	66	Activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	1.693	69	29	23	12.572	12	4.962	91
2	74	Alte activități profesionale, științifice și tehnice	1.779	80	17	23	14.840	14	6.865	365
3	01	Agricultură, vânătoare și servicii anexe	32.164	81	18	18	84.320	3	11.261	1.557
4	69	Activități juridice și de contabilitate	2.701	53	47	16	20.755	8	9.157	119
5	73	Publicitate și activități de studiere a pieței	7.712	57	43	16	26.629	1	7.020	346
6	82	Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	7.053	44	55	16	59.160	9	6.108	532
7	86	Activități referitoare la sănătatea umană	7.801	74	25	16	62.978	11	12.065	368
8	45	Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și motocicletelor	40.759	48	52	15	87.955	2	15.967	707
9	55	Hoteluri și alte facilități de cazare	5.310	72	26	15	47.140	9	4.852	446
10	56	Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	11.802	83	16	15	115.265	3	17.209	915

Sursa: ONRC

În topul creșterilor sunt cuprinse două sectoare care aparent nu ar avea o importanță foarte mare în economie: „alte activități profesionale, științifice și tehnice”, „activități de secretariat, servicii suport”, cu afaceri de 1,8 miliarde de lei și respectiv 7 miliarde de lei în 2016.

Acestea reprezintă de fapt afaceri ale centrelor de business process outsourcing (BPO) – externalizarea proceselor de business, care au cunoscut o dezvoltare puternică în ultimii ani în economia românească.

Tot mai multe companii din străinătate aleg România ca și centru de procesare de business datorită costurilor mai reduse cu forța de muncă, abilităților lingvistice și de operare cu calculatorul.

În aceste sectoare lucrează 75.000 de angajați, din care 15.000 în „alte activități profesionale, științifice și tehnice” și 60.000 în activități de servicii secretariat și servicii suport. Numărul de salariați în activități de

servicii de secretariat a crescut cu 9% în 2016, ceea ce arată gradul mare de absorbție de personal pentru centrele de procesare.

O creștere substanțială de 16% a fost și pentru sectorul CAEN „Activități referitoare la sănătatea umană”, care derulează afaceri de 7,8 miliarde de lei pe an (circa 1,8 miliarde de euro).

Aici se regăsește creșterea pieței de servicii private de sănătate, vizibilă în evoluția unor firme precum MedLife, Regina Maria sau Sanador. Aceste companii și-au majorat numărul de angajați cu 11% în 2016, până la 63.000 de persoane. Dezvoltarea sectorului privat de servicii de sănătate a cunoscut o amploare deosebită în ultimii 10 ani, iar companiile din acest sector au ajuns printre cei mai mari angajatori.

Toate datele arată că această tendință va continua pentru cel puțin 3-5 ani în condițiile în care oamenii vor alocă fonduri tot mai mari pentru îngrijirea sănătății, iar trendul demografic arată o îmbătrânire accentuată a populației din România, deci o nevoie mai accentuată de servicii medicale.

Dinamica sectoarelor de business este un indicator foarte urmărit de către investitori, care își alocă resursele financiare în funcție de creșterile dintr-un sector sau altul, precum și în funcție de profitabilitatea companiilor care activează în aceste sectoare.

Din Top 10 a sectoarelor cu cea mai mare creștere în 2016, nouă sectoare sunt din servicii: financiare, profesionale, juridice, publicitate, secretariat, sănătate și comerț cu autovehicule.

Cele mai dinamice sectoare arată și unde se manifestă cea mai mare cerere în economie sau pe piețele externe. Creșterea consumului determină creșterea creditării și a activităților financiare în timp ce cererea din export pentru servicii oferite de firmele românești de procesare și outsourcing determină investiții în companii de profil și o creștere a cifrei de afaceri a acestora.

Revenirea pieței auto a determinat o creștere a comerțului de autovehicule de 15% anul trecut, până la 41 de miliarde de lei. În acest sector lucrează circa 88.000 de angajați, iar în 2016 numărul acestora a crescut cu 2%.

În Top 10 a celor mai dinamice sectoare urmează hotelurile și restaurantele, la rândul lor cu o creștere de 15% în 2016. Acesta este cel mai bun an pentru hoteluri și restaurante din ultimii 20 de ani, determinat atât de apetența oamenilor de a lua masa în oraș, cât și de preferința tot mai mare de a-și petrece vacanțele în România.

În toată țara se construiesc noi hoteluri și pensiuni, litoralul a devenit neîncăpător în weekendurile de vară, iar în București au început să fie vizibili turiștii străini, la fel ca în marile capitale europene.

Hotelurile raportează o cifră de afaceri de 5,3 miliarde de lei în 2016, ceea ce la o țară de dimensiunea României este încă foarte puțin, adică 0,4% din totalul cifrei de afaceri per economie.

Probabil că în următorii 10 ani industria hotelieră va avea una dintre cele mai înalte rate de creștere din economie. La o creștere anuală de 14-15% sectorul se va dubla practic la fiecare 4-5 ani. Acesta este unul din cele mai atractive sectoare de investiții pentru următoarele decenii în România.

Restaurantele au declarat o cifră de afaceri de 11,8 miliarde de lei în 2016, cu 15% mai mare decât în anul anterior.

În ambele sectoare, hoteluri și restaurante, capitalul privat românesc reprezintă circa 70-80%, acestea fiind două sectoare care vor rămâne probabil în continuare controlate de investitori români, pentru că este un business fragmentat.

Cele mai mari scăderi le-au avut în 2016 activitățile de servicii anexe extracției, fabricarea produselor farma și lucrările de geniu civil, adică construcțiile de infrastructură.

Au mai scăzut producția și furnizarea de energie electrică și gaze, telecomunicațiile, extracția petrolului brut, industria metalurgică, fabricarea produselor de cocserie și rafinare și chiar fabricarea de mobilă cu 1%.

Scăderea lucrărilor de geniu civil certifică tăierea investițiilor guvernamentale în infrastructură în 2016, politică ce a continuat în 2017.

Tabelul arată că în economie nu mai există aceleași evoluții pentru toate sectoarele, în pofida creșterii economice consistente.

Zona de telecomunicații scade pentru că este tot mai dificil să mărești veniturile per utilizator în

Tabel 5
Top sectoare unde domină companiile cu capital privat românesc și comparația cu 2015

Nr. crt.	CAEN rev. 2		Cifra de afaceri totală în sector în 2016 (mil. lei)	Pondere companii cu capital privat românesc în 2016 (%)	Pondere companii cu capital străin în 2016 (%)	Pondere companii cu capital privat românesc în 2015 (%)
1	43	Lucrări speciale de construcții	17.562	86	13	83
2	80	Activități de investigații și protecție	3.738	86	13	90
3	56	Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	11.802	83	16	79
4	81	Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	2.310	82	10	79
5	01	Agricultură, vânătoare și servicii anexe	32.164	81	18	81
6	74	Alte activități profesionale, științifice și tehnice	1.779	80	17	79
7	41	Construcții de clădiri	34.891	75	25	78
8	86	Activități referitoare la sănătatea umană	7.801	74	25	72
9	55	Hoteluri și alte facilități de cazare	5.310	72	26	71
10	95	Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc	1.546	71	29	69
11	42	Lucrări de geniu civil	15.631	70	27	76
12	79	Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică	3.592	70	30	71
13	66	Activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	1.693	69	29	73
14	08	Alte activități extractive	2.157	67	18	74
15	49	Transporturi terestre și transporturi prin conducte	50.469	66	20	64
16	02	Silvicultură și exploatare forestieră	5.599	60	5	61
17	10	Industria alimentară	41.659	60	39	59
18	31	Fabricarea de mobilă	9.365	58	42	52
19	47	Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	181.985	57	43	58
20	59	Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală	1.428	57	42	57
21	73	Publicitate și activități de studiere a pieței	7.712	57	43	57
22	46	Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motoциcle	258.894	55	45	56
23	69	Activități juridice și de contabilitate	2.701	53	47	53
24	38	Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile	8.483	52	42	51
25	70	Activități ale direcțiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management	9.280	52	48	55
26	58	Activități de editare	3.491	51	48	48

Sursa: ONRC

condițiile unei competiții acerbe. În scădere sunt și activități ale agențiilor turistice și tour-operatorilor, cu 13%, ceea ce poate părea paradoxal când pe de altă parte businessul de hoteluri și restaurante a cunoscut o creștere de 15% în aceeași perioadă.

Scăderea este însă o continuare a unui trend determinat de intrarea abruptă pe această piață a platformelor de rezervări online precum Booking.com sau vola.ro în România, ale căror venituri fie nu sunt înregistrate în România, fie nu sunt aferente CAEN-ului agenției de turism.

În 2015 businessul agențiilor de turism fusese în scădere cu 4%. Nu întâmplător în 2016 și chiar și în 2017 au avut loc falimente răsunătoare ale unor companii din acest sector care devine din ce în ce mai competitiv.

O scădere abruptă a avut-o fabricarea de produse farmaceutice de bază, care și-a diminuat producția până la 2,7 miliarde de lei, cu 30%. O explicație poate fi ieșirea din activitate a fabricii Europharm GSK de la Brașov, care a fost închisă din motive de supra capacitate pe sectorul forme solide orale.

Datele de la Registrul Comerțului reflectă ce se întâmplă cu adevărat în economia românească. Diminuarea accentuată cu 30% a producției locale de medicamente nu este de bun augur pentru dezvoltarea economică a României, în condițiile în care toate țările caută să aibă industrie cu mare valoare adăugată, precum este cea farma.

3.2 Top sectoare unde domină companii cu capital privat românesc

Companiile cu capital privat românesc domină lucrările speciale de construcții unde au o pondere de 86%, activitățile de investigație și protecție, cu 86% și restaurantele cu 83%. **(Tabel 5)**

Cel mai mare sector unde domină companiile cu capital privat românesc este cel al comerțului cu ridicata, unde firmele românești au o pondere de 55%, față de 56% anul anterior.

În comerțul cu amănuntul ponderea firmelor private românești a fost de 57% în 2016, față de 58% în 2015. În 2014 ponderea companiilor cu capital privat românesc în comerțul cu amănuntul era de 66%.

Aceasta arată că firmele private românești pierd teren în fața firmelor străine în sectorul de retail, dar pierd tot mai încet, cu "luptă grea". Ponderea de 55% în retail a firmelor private românești poate părea surprinzătoare în condițiile în care este vizibilă extinderea puternică a lanțurilor străine de retail din ultimii ani.

Următorul sector puternic unde sunt dominante firmele private românești este cel al transporturilor terestre, cu afaceri de 50 de miliarde de lei în 2016. Aici firmele private românești și-au majorat ponderea în 2014 de la 64% la 66%.

Sectorul transporturilor reprezintă în ultimii ani o sursă de echilibrare a deficitului de cont curent, în condițiile în care transportatorii români execută servicii mai ales în străinătate, iar veniturile anuale trimise în țară de pe urma acestora depășesc 4 miliarde de euro.

Sectorul transporturilor a crescut cu 6% în 2016 și are un potențial de creștere semnificativ în condițiile îmbunătățirii infrastructurii locale.

Cele mai puternice activități industriale unde domină firme românești sunt fabricarea de mobilă și industria alimentară, unde acestea au o pondere de 60%.

Industria alimentară, cu o cifră de afaceri de circa 42 de miliarde de lei în 2016, poate constitui împreună cu agricultura un pivot pentru relansarea economiei românești în condițiile în care în exercițiul bugetar european 2014-2020 sunt fonduri semnificative prevăzute pentru creșterea valorii adăugate brute în procesarea materiilor prime obținute în agricultură.

Fabricarea de mobilă, la rândul său, rămâne un sector strategic pentru economia românească. Însă nivelul cifrei de afaceri, de sub 10 miliarde de lei, arată că valoarea adăugată brută este redusă ca pondere în PIB, cu toate că resursa disponibilă există din abundență.

3 Tabloul economiei locale în 2016, conform CAEN. Sectoare dominate de români și de străini

Ediția a III-a

Tabel 6							
Top sectoare dominate de firmele străine și comparația cu 2015							
Nr. crt.	CAEN		Cifra de afaceri totală pe sector în 2016 (mil. lei)	Pondere companii cu capital străin în 2016 (%)	Pondere companii cu capital privat românesc în 2016 (mil. lei)	Evoluție cifra de afaceri pe sector în 2016 față de 2015 (%)	Ponderea firmelor cu capital străin în 2015 (%)
1	19	Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului	13.924	97	3	-7	97
2	29	Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	66.276	97	3	10	96
3	27	Fabricarea echipamentelor electrice	17.463	84	16	12	83
4	61	Telecomunicații	18.328	84	14	-9	86
5	24	Industria metalurgică	14.613	82	18	-11	83
6	11	Fabricarea băuturilor	11.153	81	19	7	81
7	28	Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	14.219	80	19	13	76
8	06	Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	16.420	78	2	-9	76
9	26	Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	8.610	78	21	1	76
10	30	Fabricarea altor mijloace de transport	7.782	75	24	-1	72
11	09	Activități de servicii anexe extracției	1.574	74	25	-53	81
12	22	Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	22.236	73	27	7	74
13	13	Fabricarea produselor textile	6.224	72	28	0	76
14	15	Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor	5.282	67	31	8	70
15	20	Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	10.133	67	25	7	64
16	17	Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	4.622	64	36	6	62
17	62	Activități de servicii în tehnologia informației	16.478	63	37	7	62
18	63	Activități de servicii informatice	2.185	63	37	12	63
19	77	Activități de închiriere și leasing	2.949	63	37	-1	66
20	35	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	56.082	62	11	-5	61
21	16	Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	13.152	60	40	-1	57
22	21	Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	2.718	59	29	-30	69
23	23	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	12.783	59	41	2	58
24	60	Activități de difuzare și transmitere de programe	1.642	57	43	-8	55
25	78	Activități de servicii privind forța de muncă	3.293	55	45	8	59
26	82	Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	7.053	55	44	16	49

continuare în pagina următoare >>>>>

>>>>> urmare din pagina anterioară

Nr. crt.	CAEN		Cifra de afaceri totală pe sector în 2016 (mil. lei)	Pondere companii cu capital străin în 2016 (%)	Pondere companii cu capital privat românesc în 2016 (mil. lei)	Evoluție cifra de afaceri pe sector în 2016 față de 2015 (%)	Ponderea firmelor cu capital străin în 2015 (%)
27	14	Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	10.129	52	48	5	52
28	45	Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și motocicletelor	40.759	52	48	15	52
29	25	Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	18.422	50	46	3	50
30	32	Alte activități industriale n.c.a.	2.121	50	46	13	51
Sursa: ONRC							

Așa cum s-a arătat în edițiile anterioare ale acestui studiu, potrivit datelor de la Institutul Național de Statistică, valoarea adăugată brută raportat la producția totală în industria alimentară și mobilă este de circa 40%, dublă față de valoarea adăugată dublă raportată la producția totală în cazul fabricării de automobile sau de componente auto.

De aceea, orice euro producție suplimentară în mobilă sau în industria alimentară va lăsa în România mai multă valoare adăugată decât industria auto, care presupune consum intermediar ridicat mai ales din import.

Companiile cu capital privat românesc rămân majoritare în toate cele trei mari activități de construcții: construcții de clădiri – 35 de miliarde de lei afaceri în 2016, lucrări de geniu civil (șosele și poduri) – 16 miliarde de lei și lucrări speciale de construcții – 18 miliarde de lei.

În toate aceste sectoare, capitalul privat românesc are o pondere de peste 75%. Paradoxal, companiile românești nu reușesc să intre în cursă pentru marile proiecte de infrastructură scoase la licitație de către Ministerul Transporturilor, unde câștigă mai ales firme străine, neînregistrate în România.

De aici și poziția firmelor cu capital privat românesc pe piața construcțiilor. Practic, firmele străine încasează sumele din contracte, dar nu le evidențiază în contabilitatea locală pentru că nu sunt înregistrate la Registrul Comerțului, ci vin direct cu firmele din străinătate la licitație. Ulterior, subcontractează firme românești, și de aceea rulajul este majoritar pe firmele locale.

Concluzia este că românii rămân majoritari în construcții – unde au câștigat chiar teren, industria agroalimentară, hoteluri și servicii turistice, fabricarea de mobilă, transporturi și comerț. De asemenea sunt bine poziționați pe piața de publicitate și activități de studiere a pieței, în colectarea deșeurilor și în activitățile de editare, cu peste 51%.

3.3. Topul sectoarelor unde domină companiile cu capital străin

Firmele străine dețin peste 80% din fabricarea produselor de tutun, prelucrarea țițeiului, fabricarea de autovehicule și echipamente electrice, telecomunicații, în industria metalurgică, fabricarea băuturilor și fabricarea de mașini și echipamente. **(Tabel 6)**

Cel mai puternic sector de activitate unde companiile străine sunt dominante este fabricarea autovehiculelor de transport, cu afaceri ce 66 de miliarde de lei în 2016, în creștere cu 10% față de anul anterior.

Rafinarea petrolului, telecomunicațiile și industria metalurgică au cunoscut scăderi de circa 7-10% în 2016, din motive diferite: din cauza scăderii prețului petrolului, din cauza creșterii competiției și a micșorării tarifelor telecomunicațiilor și în sfârșit din cauza scăderii prețurilor la oțel și celelalte produse metalurgice ca urmare a abundenței de pe piața de profil provocată de exporturile din China.

3 Tabloul economiei locale în 2016, conform CAEN. Sectoare dominate de români și de străini

Ediția a III-a

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Tabel 7

Top 10 sectoare ca productivitate din economie în 2016 (lei)

Nr. crt.	CAEN		Productivitate totală (lei/salariat/an)	Productivitate companii cu capital privat românesc (lei/salariat/an)	Productivitate companii cu capital străin (lei/salariat/an)
1	19	Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului	6.101.511	676.700	7.988.820
2	46	Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	881.257	676.235	1.397.332
3	35	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	798.589	706.838	2.181.841
4	06	Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	772.183	779.348	859.704
5	12	Fabricarea produselor din tutun	684.567	10.093	686.046
6	11	Fabricarea băuturilor	612.005	302.608	812.322
7	24	Industria metalurgică	537.152	401.340	581.338
8	51	Transporturi aeriene	536.823	596.478	335.289
9	61	Telecomunicații	526.606	235.264	721.420
10	20	Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	469.207	315.242	605.259

Sursa: ONRC

Din 29 de sectoare economice unde capitalul străin este majoritar, cu o pondere de peste 52%, 20 sunt sectoare industriale: de la fabricarea produselor din tutun, băuturi, hârtie, din lemn și plută, de îmbrăcăminte și până la fabricarea de autovehicule, echipamente electrice, produse din cauciuc, substanțe și produse chimice sau produse farma.

Capitalul străin deține 63% și din activitățile cu cea mai mare valoare adăugată din economia românească: producția și serviciile de software. Astfel, activitățile de servicii în tehnologia informației, care au avut afaceri de 16 miliarde de lei anul trecut, sunt împărțite două treimi companii cu capital străin și o treime companii cu capital privat românesc.

Firmele străine sunt majoritare și în producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, cu o pondere de 62% din cifra de afaceri de 56 de miliarde de lei înregistrată în 2016.

Ponderea majoritară a firmelor străine în industrie este o provocare pentru dezvoltarea economică în următoarele decenii, având în vedere că axa oricărei economii este industria. Totodată, producția industrială este supusă presiunii noilor tehnologii, robotizării și utilizării inteligenței artificiale.

Transporturile, comerțul, hotelurile și restaurantele, construcțiile și distribuția, publicitatea, colectarea deșeurilor sau furnizarea de servicii medicale, unde sunt românii majoritari, nu fac decât să depindă de toate deciziile producătorilor industriali.

Industria are 26% din PIB în România, peste media de 20% din Uniunea Europeană și peste țări precum Grecia care au doar 15% pondere. Industria angajează circa un milion de oameni, iar creșterea necesară a salariilor în următorii ani va fi greu de administrat de către investitorii străini dacă activitățile industriale nu se vor muta către cele cu valoare adăugată mai înaltă.

Tabel 8

Top 10 unde firmele private românești au cea mai mare productivitate

Nr. crt.	CAEN		Productivitatea companiilor cu capital privat românesc (lei/salariat/an)	Productivitatea companiilor cu capital străin (lei/salariat/an)	Productivitate totală (lei/salariat/an)
1	06	Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	779.348	859.704	772.183
2	35	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	706.838	2.181.841	798.589
3	19	Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului	676.700	7.988.820	6.101.511
4	46	Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	676.235	1.397.332	881.257
5	51	Transporturi aeriene	596.478	335.289	536.823
6	24	Industria metalurgică	401.340	581.338	537.152
7	01	Agricultură, vânătoare și servicii anexe	368.932	468.966	381.456
8	99	Activități ale organizațiilor și organismelor extrateritoriale	354.262	98.826	226.544
9	79	Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică	323.530	375.273	337.512
10	52	Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	321.499	524.638	265.246

Sursa: ONRC

Exemplul Automobile Dacia, care la Pitești a început să producă mai multe Duster-uri decât Logan-uri, mașini duble ca preț, arată că există această posibilitate. De aici încolo, România va depinde economic de strategiile proprietarilor marilor companii industriale precum Continental, Delphi, Daimler sau Pirelli de a-și majora investițiile pe piața locală și de a decide să implice unitățile din România cât mai la vârf în lanțul de valoare adăugată.

3.4 Top 10 cele mai productive sectoare din economie

În topul celor mai productive sectoare din economie au rămas în 2016 obținerea produselor obținute din prelucrarea țițeiului, adică rafinăriile, comerțul cu ridicata, producția și furnizarea de energie electrică și internet, cu peste 200.000 de euro pe an productivitate. **(Tabel 7)**

Cele mai productive sectoare aparțin zonei de industrie. Aceasta este și explicația pentru care capitalul străin a preferat să investească în primul rând în această direcție. Sunt și două sectoare din servicii în top: transporturi aeriene și telecomunicații. În telecom productivitatea din companiile cu capital străin este aproape triplă față de companiile cu capital privat românesc: 720.000 de lei, față de 230.000 de lei.

În general, productivitatea companiilor a fost în creștere față de anul anterior, având în vedere că cifrele de afaceri au crescut și numărul de angajați nu a avut o evoluție echivalentă. În top zece al celor mai productive sectoare au intrat fabricarea băuturilor și a produselor din tutun, și au ieșit activitățile agențiilor turistice și cele de închiriere și leasing.

Tabel 9

Top 10 sectoare unde firmele străine au cea mai mare productivitate

Nr. crt.	CAEN		Productivitate companii cu capital străin (lei/salariat/an)	Productivitate companii cu capital privat românesc (lei/salariat/an)	Productivitate totală (lei/salariat/an)
1	19	Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului	7.988.820	676.700	6.101.511
2	35	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	2.181.841	706.838	798.589
3	45	Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și motocicletelor	1.533.959	262.773	463.405
4	46	Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	1.397.332	676.235	881.257
5	90	Activități de creație și interpretare artistică	1.023.197	184.830	192.780
6	59	Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală	1.014.629	262.320	371.167
7	06	Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	859.704	779.348	772.183
8	77	Activități de închiriere și leasing	837.374	226.043	420.159
9	11	Fabricarea băuturilor	812.322	302.608	612.005
10	47	Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	749.829	309.246	414.443

Sursa: ONRC

Primele patru sectoare din economie din punct de vedere al productivității au rămas la fel în 2016 față de 2015, iar trei dintre acestea aparțin sectorului energetic: rafinare de petrol, extracție de petrol și producția de energie electrică.

Cu toată ponderea lor redusă în aceste două sectoare, și pentru firmele românești, extracția și rafinarea petrolului și producția și furnizarea de energie electrică sunt cele mai productive sectoare din economie, cu peste 700.000 de lei productivitate (**Tabel 8**)

În top mai intră activitățile agențiilor turistice și activitățile de depozitare.

Rafinarea țițeiului și producția de energie electrică sunt și în cazul companiilor cu capital străin primele două sectoare din punct de vedere al productivității, dar pe locul trei intră de această dată comerțul cu autovehicule. (**Tabel 9**)

Este de remarcat că cifra de afaceri per angajat în comerțul cu autovehicule, de 1,5 mil. de lei pe an, este de șase ori mai mare decât cifra de afaceri per angajat, adică productivitatea din același sector a companiilor cu capital privat românesc.

Este probabil ca dealerii de la nivel local să folosească mai mulți angajați decât importatorii, și de aici diferența de productivitate.

Tabel 10

Top sectoare apropiate ca productivitate între români și străini

Nr. crt.	CAEN		Productivitate totală (lei/salariat/an)	Productivitate companii cu capital privat românesc (lei/salariat/an)	Productivitate companii cu capital străin (lei/salariat/an)	Diferența români versus străini (lei/salariat/an)
1	82	Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	119.216	110.580	126.070	-15.490
2	87	Servicii combinate de îngrijire medicală și asistență socială, cu cazare	67.903	66.887	79.832	-12.945
3	63	Activități de servicii informatice	145.154	140.265	148.228	-7.963
4	81	Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	64.068	66.668	72.558	-5.890
5	80	Activități de investigații și protecție	34.023	33.694	37.192	-3.498
6	78	Activități de servicii privind forța de muncă	57.058	58.589	55.870	2.719
7	93	Activități sportive, recreative și distractive	105.752	107.185	98.611	8.574
8	62	Activități de servicii în tehnologia informației	218.011	224.868	215.040	9.828
9	97	Activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator de personal casnic	94.974	97.217	86.140	11.077
10	98	Activități ale gospodăriilor private de producere de bunuri și servicii destinate consumului propriu	16.597	16.597	-	16.597

Sursa: ONRC

Așa cum s-a arătat și în edițiile anterioare ale studiului, productivitatea companiilor cu capital privat românesc este apropiată de cea a companiilor cu capital străin în sectorul IT&C, reprezentat conform codurilor CAEN în activități de servicii în tehnologia informației și în activități de servicii informatice. (**Tabel 10**)

Astfel, în zona de servicii în tehnologia informației productivitatea companiilor private românești, de 225.000 de lei anul trecut, este chiar mai ridicată decât productivitatea din companiile cu capital străin, de 215.000 de lei în 2016. În zona de activități de servicii informatice, productivitatea este aproximativ la fel, la 140.000 de lei/salariat/an.

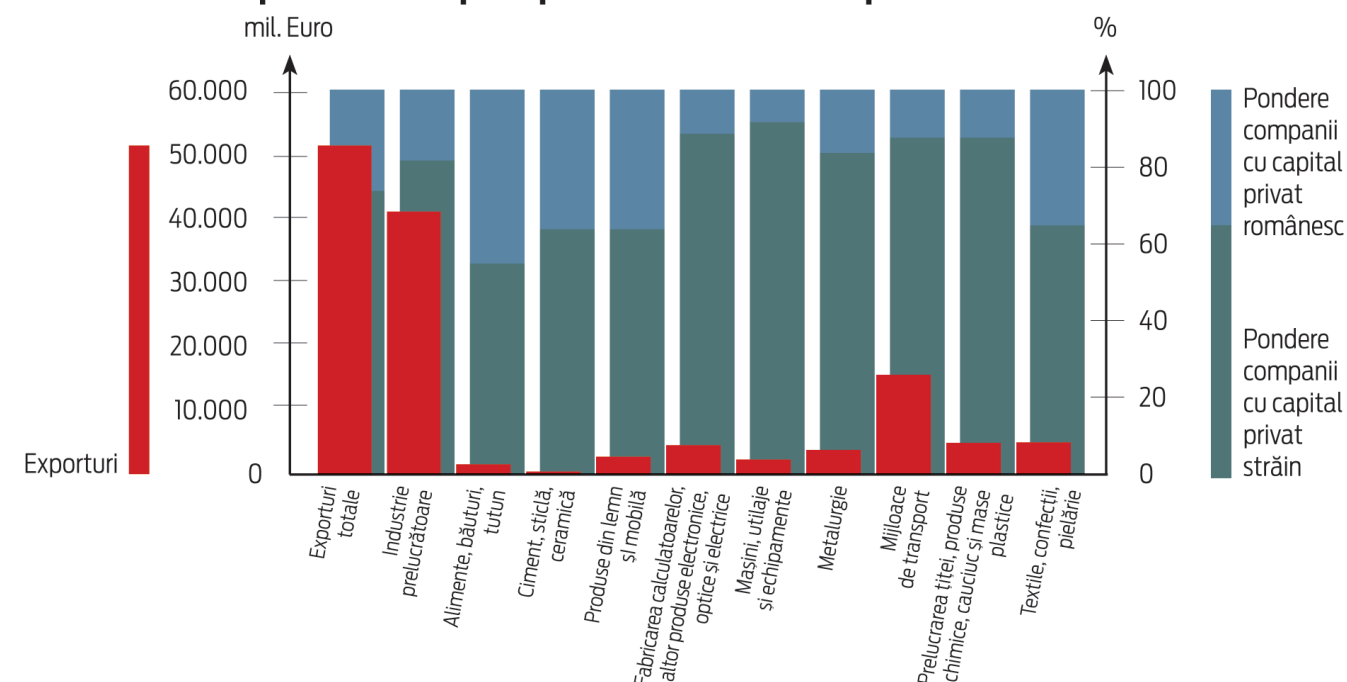
3.5 Poziția companiilor cu capital privat românesc în exporturi

Cea mai bună evoluție a companiilor private românești la export a fost în 2016 în sectorul industriei alimentare. Firmele românești au crescut de la 39% la 45%, ceea ce arată că finanțarea europeană, care și-a atins în general ținta în agricultură, a început să dea roade. (**Tabel 11**)

Grafic 4

Ponderea companiilor cu capital privat românesc în exporturile de bunuri în 2016

Sursa: BNR

Tabel 11

Ponderea companiilor cu capital privat românesc în exporturile de bunuri în 2016

	Exporturi (mil. euro)			Importuri (mil. euro)		
	Total	Pondere companii cu capital străin (%)	Pondere companii cu capital privat românesc (%)	Total	Pondere companii cu capital străin (%)	Pondere companii cu capital privat românesc (%)
Exporturi totale	51.534	74	26	60.950	66	34
Industria prelucrătoare	41.163	82	18	31.576	82	18
Alimente, băuturi, tutun	1.524	55	45	2.439	59	41
Ciment, sticlă, ceramică	375	64	36	475	69	31
Produse din lemn și mobilă	2.723	64	36	878	68	32
Fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice	4.535	89	11	3.980	89	11
Mașini, utilaje și echipamente	2.286	92	8	1.346	91	9
Metalurgie	3.779	84	16	2.116	79	21
Mijloace de transport	15.561	88	12	10.760	89	11
Prelucrare țitei, produse chimice, cauciuc și mase plastice	4.891	88	12	5.518	87	13
Textile, confecții, pielărie	4.966	65	35	3.533	66	34

Sursa: BNR, Studiul Investițiile străine directe în 2016

Cu o pondere de doar 6% din PIB, agricultura are acces la resurse financiare de la Uniunea Europeană de 17 miliarde de euro în perioada bugetară 2014-2020 - pentru plăți directe și proiecte, iar între 1997 și 2013 a mai absorbit încă 13 miliarde de euro.

Cele 17 miliarde de euro înseamnă 75% din suma de 23 miliarde de euro alocată pentru tot restul economiei prin așa-numitele fonduri structurale pentru perioada 2014-2020.

În rest, firmele private românești pierd pondere la export pe toată linia. În exporturile totale de bunuri, ponderea companiilor cu capital privat românesc a scăzut drastic în 2016, până la 26%, față de 31% în anul anterior, din cauza creșterii poziției investitorilor străini la export în majoritatea sectoarelor industriale.

În industria prelucrătoare, ponderea românilor a scăzut de la 22% la 18%.

La fabricarea calculatoarelor, a altor produse electronice, optice și electrice ponderea investitorilor străini a crescut de la 75% la 89%, iar la mașini, utilaje și echipamente a crescut de la 88% la 92%.

De asemenea, la mijloace de transport, cel mai important sector la export, cu o valoare de 15 mld. euro în 2016, ponderea firmelor cu capital majoritar străin a crescut de la 82% la 88%.

Singurul sector unde firmele private românești au avut o evoluție mai bună decât în anul anterior, în afară de industria alimentară, a fost fabricarea de produse din lemn și mobilă, unde ponderea lor a crescut de la 64% la 66%.

Acesta este un semn că firmele românești încep să "învețe" iarăși cum să intre pe piețele de export, chiar în lipsa unor strategii publice, însă nivelul exporturilor este încă la un nivel redus pentru a antrena o parte substanțială a economiei, de doar 1,7 miliarde de euro.

Este semnificativ însă faptul că în sectorul "mobilă" balanța comercială este excedentară, importurile de mobilă fiind în 2016 de 546 milioane de euro, de trei ori mai reduse decât exporturile.

4

Capitalul privat românesc în județele României. Rolul ISD

Capitalul privat românesc are cea mai mare pondere, de peste 90%, în două dintre cele mai slab dezvoltate din punct de vedere economic județe ale României: Tulcea și Vaslui. (Tabel 12)

Acestea au o cifră de afaceri totală, calculată ca sumă a cifrelor de afaceri a tuturor companiilor cu sediul în județul respectiv, de 6,3 mld. lei, respectiv 5,6 miliarde de lei în 2016.

Față de județe din vestul țării precum Timiș sau Cluj, raportul este de 1 la 10 în ceea ce privește puterea economică a acestor județe.

În 32 din județele României, capitalul privat românesc are o pondere de peste 51%, aceasta evidențiind faptul că deși la nivel național capitalul străin deține 50%, polarizarea sa în câteva zone face ca o majoritate a județelor să fie sub controlul capitalului privat românesc.

În topul județelor unde prezența capitalului privat românesc este puternică mai sunt Brăila, cu 84%, Neamț, cu 80%, Teleorman, cu 83%, Vrancea, cu 87%, sau Botoșani, cu 83% și Bacău, cu 87%.

În județele slabe din punct de vedere economic, cu afaceri anuale de 5-6 miliarde de lei, precum Teleorman, Vaslui, Vrancea, Giurgiu, Covasna, Caraș-Severin sau Botoșani, capitalul privat românesc domină pentru că firmele străine nu au luat încă în considerare aceste județe propice pentru investiții.

Pe de altă parte, lipsa unor investitori străini de anvergură a dus și la stagnarea afacerilor în general din aceste zone, astfel încât nici firmele cu capital privat românesc nu au avut posibilitatea să se dezvolte corespunzător.

Astfel, în pofida creșterii economice la nivel național din ultimii 3-4 ani, județe precum Mehedinți, Tulcea, Botoșani, Sălaj au raportat o scădere a cifrei de afaceri în 2016 cu 3-5%. Aceasta înseamnă că firmele din aceste zone nu au găsit mediu propice pentru a-și majora afacerile locale și că există prea puține companii rezidente în aceste județe care să beneficieze de prezența în alte regiuni geografice ale României unde să-și vândă produsele sau care să acceseze piețe de export.

Deci cu cât sunt mai slab dezvoltate județele și duc lipsă de investitori străini, cu atât nu reușesc să beneficieze de creșterea economică din ultimii ani, care a venit în primul rând pe canale externe. Pe de altă parte, creșterea consumului, probabilă și în aceste județe, se vede doar în conturile marilor retaileri care au sediul companiilor în Municipiul București sau în județul Ilfov, deci nu în cifra de afaceri a județelor respective.

Simetric, cele mai puternice județe precum Timiș, Cluj, Argeș sau Alba au avut o creștere a afacerilor între 5 și 13% anul trecut.

Ediția a III-a

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Patronatul Investitorilor
Autohtoni
PIAROM

Tabel 12

Județe după cifra de afaceri totală în 2016, distribuția români/străini/stat și evoluția față de 2014

Nr. crt.	Județ	Cifra de afaceri totală 2016 (mld. lei)	Pondere companii cu capital privat românesc (%)	Pondere companii cu capital străin (%)	Pondere companii cu capital de stat (%)	Evoluția cifrei de afaceri totale față de 2015 (%)
1	Municipiul București	429,9	32	63	6	2
2	Ilfov	84,6	42	55	3	14
3	Timiș	54,3	38	61	1	5
4	Argeș	52,2	39	61	1	11
5	Cluj	47,5	52	47	1	9
6	Brașov	42,9	45	54	2	7
7	Constanța	41,8	51	46	3	-4
8	Prahova	40,8	45	54	2	2
9	Arad	29,4	40	59	1	9
10	Mureș	27,7	48	52	0	1
11	Sibiu	27,7	40	40	19	3
12	Bihor	27,2	60	39	2	3
13	Dolj	21,8	62	37	1	6
14	Iași	21,1	70	27	3	5
15	Galați	20,8	69	29	2	0
16	Bacău	19,3	87	12	1	9
17	Alba	16,5	51	47	2	13
18	Suceava	15,9	80	19	1	5
19	Satu Mare	15,4	60	39	1	6
20	Maramureș	15	71	28	1	8
21	Buzău	14,2	67	32	1	-2
22	Olt	12	45	55	1	-2
23	Dâmbovița	10,7	61	38	1	1
24	Vâlcea	10,6	66	21	12	8
25	Bistrița-Năsăud	10,5	70	29	1	3
26	Neamț	10,1	80	19	1	0
27	Hunedoara	9,5	66	27	7	-4
28	Harghita	9,3	73	26	0	7
29	Călărași	7,9	71	27	1	5
30	Brăila	7,6	84	14	1	2
31	Vrancea	7,3	87	12	1	9
32	Ialomița	7,2	69	31	0	3
33	Gorj	7,1	63	2	35	-6

continuare în pagina următoare >>>>

>>>> urmare din pagina anterioară

Nr. crt.	Județ	Cifra de afaceri totală 2016 (mld. lei)	Pondere companii cu capital privat românesc (%)	Pondere companii cu capital străin (%)	Pondere companii cu capital de stat (%)	Evoluția cifrei de afaceri totale față de 2015 (%)
34	Sălaj	6,3	65	35	0	-4
35	Tulcea	6,3	91	8	1	-5
36	Botoșani	6,1	83	16	2	-2
37	Covasna	5,6	65	34	1	6
38	Vaslui	5,6	91	7	1	4
39	Teleorman	5,5	83	16	1	0
40	Giurgiu	5,5	65	34	1	8
41	Caraș-Severin	5,4	60	39	0	-4
42	Mehedinți	2,6	85	13	2	-3
	Total	1.225	46	50	4	4

Sursa: ONRC

4.1 Cele mai puternice județe din economie din punct de vedere al cifrei de afaceri

În clasamentul celor mai puternice județe din economie - în afară de Municipiul București și Ilfov, care împreună au afaceri totale de circa 510 miliarde de lei, adică 45% din cifra de afaceri totală pe România - sunt Timiș, cu afaceri de 54 de miliarde de lei în 2016, Argeș, cu afaceri de 52 de miliarde de lei, Cluj, cu afaceri de 47 de miliarde de lei, Constanța, cu afaceri de 42 de miliarde de lei și Prahova, cu afaceri de 41 de miliarde de lei. **(Tabel 12)**

Aceste cinci județe împreună cu Bucureștiul și Ilfov rulează afaceri de 750 de miliarde de lei, adică circa două treimi din economia românească - 1.225 mld. lei cifra de afaceri totală.

În toate aceste județe, inclusiv în București, capitalul străin are o poziție puternică, cu proporții între 49% în cazul județului Constanța și 63% în cazul Bucureștiului.

Capitalul privat românesc se luptă de la egal la egal cu firmele cu capital majoritar străin în județe precum Cluj sau Constanța în timp ce în Timiș și Argeș ponderea capitalului privat românesc este la 37-39%. Explicația este faptul că în Timiș și Argeș sunt prezenți cei mai mari investitori străini din economie. Spre deosebire de Cluj unde administrația locală a ținut orașul „închis” pentru investitorii străini până în '98 - 2000, județul Timiș a fost printre primele la atragerea de investiții străine în anii imediat după Revoluție.

Mari compani precum Continental, Solectron sau Alcatel au ales ca sediu de expansiune Timișoara, în timp ce în Cluj companii cu capital privat românesc au avut timp să se dezvolte și să se afirme inclusiv pe piețele internaționale. Este cazul unor companii de IT precum Arobs, Brinel sau Iquest, care au astăzi sute de angajați.

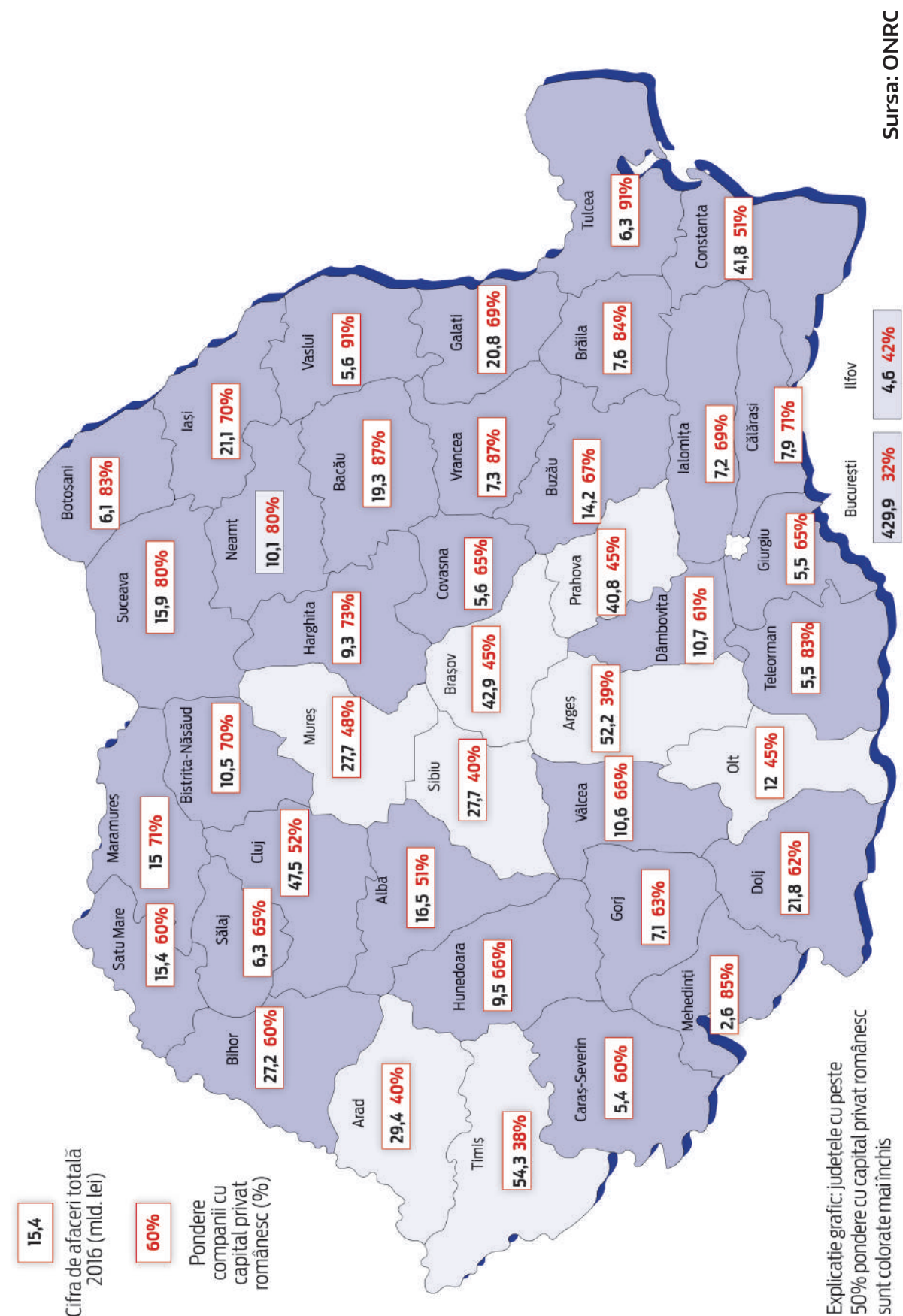
În celelalte județe din vestul țării precum Bihor, Arad, Maramureș, Satu Mare capitalul străin are de asemenea o poziție dominantă de circa 60%, pe măsura investițiilor atrase.

Puterea economică a județelor din vestul țării a fost mult hrănită de prezența investitorilor străini însă, surprinzător, și în estul României unde investitorii străini încă se lasă așteptați există județe care încep să prindă forță.

Spre exemplu, județele Iași, Bacău, Suceava, Galați au afaceri fiecare de circa 15-20 de miliarde de lei. Ceea ce este de remarcat este faptul că în aceste județe capitalul privat românesc este majoritar cu o pondere de 70-80%.

Grafic 5

JUDEȚE DUPĂ CIFRA DE AFACERI TOTALĂ ÎN 2016 PONDEREA COMPANIILOR CU CAPITAL PRIVAT ROMÂNESC (%)

Tabel 13
Topul județelor în funcție de prezența capitalului privat românesc. Relația dintre cifra de afaceri pe județe, valoarea adăugată brută și soldul ISD în 2016

Județ	Cifra de afaceri totală 2016 (mld. lei)	Valoarea adăugată brută în 2016 (mld. lei)	Pondere valorii adăugate brute în cifra de afaceri (%)	Pondere capitalului privat românesc în județ (%)	Soldul de investiții străine directe la 31 decembrie 2016 (mil. euro)
Tulcea	6,3	5,5	87	91	143
Vaslui	5,6	6,7	120	91	35
Bacău	19,3	14,5	75	87	142
Vrancea	7,3	7,6	104	87	90
Mehedinți	2,6	4,9	188	85	16
Brăila	7,6	7,9	104	84	93
Botoșani	6,1	7,4	121	83	79
Teleorman	5,5	7,1	129	83	98
Neamț	10,1	9,6	95	80	193
Suceava	15,9	13,9	87	80	462
Harghita	9,3	8	86	73	104
Maramureș	15	12,6	84	71	440
Călărași	7,9	6,4	81	71	331
Bistrița-Năsăud	10,5	7,6	72	70	187
Iași	21,1	23,6	112	70	466
Galați	20,8	14,3	69	69	642
Ialomița	7,2	6,8	94	69	303
Buzău	14,2	10,3	73	67	483
Hunedoara	9,5	12,1	127	66	368
Vâlcea	10,6	9,8	92	66	175
Covasna	5,6	5,4	96	65	132
Sălaj	6,3	6,1	97	65	471
Giurgiu	5,5	6,8	124	65	127
Gorj	7,1	11,3	159	63	7
Dolj	21,8	18,9	87	62	1.128
Dâmbovița	10,7	13,1	122	61	356
Bihor	27,2	17,4	64	60	645
Caraș-Severin	5,4	7,8	144	60	329
Satu Mare	15,4	9	58	60	387

continuare în pagina următoare >>>>

>>>> urmare din pagina anterioară

Cluj	47,5	34,9	73	52	1.695
Alba	16,5	12,6	76	51	1.075
Constanța	41,8	37,6	90	51	1.960
Mureș	27,7	16,6	60	48	1.735
Brașov	42,9	25,4	59	45	2.132
Olt	12	9,8	82	45	676
Prahova	40,8	35,6	87	45	2.165
Ilfov	84,6	20,1	24	42	3.712
Arad	29,4	15,7	53	40	1.069
Sibiu	27,7	15,9	57	40	893
Argeș	52,2	19,6	38	39	1.115
Timiș	54,3	33,9	62	38	3.540
Municipiul București	429,9	188,8	44	32	35.846
Total	1.225	761	62	46%	66.045

Sursa: ONRC, BNR

Cu afaceri de 10 mld. lei pe an, județul Neamț se detașează la rândul său în fața județelor Vaslui sau Botoșani, cu afaceri duble față de acestea din urmă, dar la jumătate față de vecinii de la nord, Iași și Suceava.

Harta județelor României în funcție de cifra de afaceri dezvăluie disparități în creștere, care nu vor putea fi atenuate decât printr-o dezvoltare sistematică a infrastructurii de transport către zonele „deșert” în ceea ce privește investițiile.

Este evidentă corelația între existența infrastructurii și dezvoltarea economică: cele mai puternice județe din punct de vedere al cifrei de afaceri sunt pe axa de la nord-vest la sud-est: Bihor, Timiș, Cluj, Alba, Sibiu, Brașov, Argeș, Prahova, Ilfov, București, Constanța.

În rest, România este „goală” din punct de vedere al businessului. Sudul, cu Teleorman, Mehedinți, Călărași, Giurgiu, Gorj, Caraș-Severin sunt la pământ, cu afaceri de 5-6 miliarde de lei pe an. Toate aceste șase județe la un loc nu au business în total cât Clujul.

Județul Olt, cu investițiile atrase la Craiova și Slatina, încearcă să rupă de plutonul codaș raportând afaceri de 12 miliarde de lei în 2016, însă tabloul general arată o disproporție masivă între zonele ridicate de investiții și cele de la sud, de deasupra Dunării, unde economia merge încă din inerție și jucători noi nu apar pentru a folosi resursele locale.

Singura zonă care poate constitui un pol alternativ la clusterul județelor dezvoltate având ca axă rețeaua de transport de la vestul României către sud-est este cea a județelor din nord-est – Iași, Suceava, Bacău și Neamț, care împreună au afaceri de circa 70-80 de miliarde de lei.

Acestea sunt județe bine populate, iar o extindere a infrastructurii dinspre București înspre nordul Moldovei va determina o creștere a numărului de investitori și în această zonă. De altfel, prezența puternică a capitalului privat românesc în estul și în nord-estul României face ca în aceste județe, spre exemplu, creditarea locală să fie la un nivel mai bun decât în județe cu cifre de afaceri duble sau triple din vestul țării.

Astfel, abia în aceste județe instituțiile financiare găsesc companii cărora să le dea credite, în condițiile în care în vestul țării, majoritatea întreprinderilor având capital străin se finanțează direct din străinătate, de la firmele mamă.

4.2 Topul județelor în funcție de prezența capitalului privat românesc. Relația dintre cifra de afaceri și soldul de investiții străine directe

O perspectivă și mai interesantă a relației între capitalul străin și creșterea firmelor cu capital privat românesc este dată de nivelul pe județe a investițiilor străine directe. Banca Națională a inclus pentru prima dată în studiul său asupra investițiilor străine datele defalcate pe județe în ceea ce privește soldul de investiții directe la 31 decembrie 2016.

Disproporțiile sunt uriașe. În județul Gorj spre exemplu se înregistrau la sfârșitul anului 2016 investiții străine directe de doar 7 milioane de euro, iar în cel mai atractiv județ din punct de vedere al investitorilor străini, Timiș, stocul de investiții străine este de 3,5 miliarde de euro, adică de 500 de ori mai mare. **(Tabel 13)**

Județul Timiș este pe primul loc între județele României la atragerea de investitori străini în afară de județul Ilfov și Municipiul București. Zona București Ilfov avea la sfârșitul anului 2016 un stoc al investițiilor străine atrase de aproape 40 de miliarde de euro, adică 60% din cele 66 de miliarde de euro investiții străine directe înregistrate la acea dată.

Investiții străine directe reduse înseamnă un rulaj redus al companiilor rezidente în județul respectiv. Astfel, județul Gorj este al treilea cel mai slab județ din punct de vedere al cifrei de afaceri în 2016, cu un rulaj de doar 7,1 miliarde de lei.

“Vecini” de clasament sunt Teleorman, cu 5,5 miliarde de lei afaceri și doar 98 de milioane de euro investiții străine directe atrase și Giurgiu, cu 5,5 miliarde de lei afaceri și 127 de milioane de euro investiții străine directe atrase.

De altfel, cele șapte județe aflate sub limita de 100 de milioane de euro investiții străine directe – Vaslui, Vrancea, Mehedinți, Brăila, Botoșani, Teleorman, Gorj – au afaceri de maximum 8 miliarde de lei.

La polul opus, județele care au atrase investiții străine directe de peste 1 miliard de euro – Dolj, Cluj, Alba, Constanța, Mureș, Brașov, Prahova, Arad, Argeș și Timiș – au afaceri de peste 20 de miliarde de lei și până la 54 de miliarde de lei.

Nu întâmplător Timiș, județul care are cel mai mare stoc de investiții străine directe atrase în afară de zona București-Ilfov, în valoare de 3,5 miliarde de euro, are și cel mai mare rulaj al companiilor: 54,3 miliarde de lei.

Toate aceste date arată că insuficiența cronică a capitalului privat local trebuie compensată prin ghidarea către județele sărace în investiții străine a firmelor de producție sau de servicii care vor să intre în România.

Corelația între nivelul cifrei de afaceri și nivelul soldului de investiții străine directe este izbitoare: cu cât investițiile străine directe sunt mai mari, cu atât cifra de afaceri din județ este la un nivel mai ridicat.

Pe de altă parte, așa cum s-a arătat și în ediția anterioară a studiului “Capitalul privat românesc”, valoarea adăugată brută este, paradoxal, în unele județe unde domină capitalul privat românesc mai mare decât în județe dominate de capitalul privat străin.

Spre exemplu, județul Bacău, cu o cifră de afaceri totală de circa 19 miliarde de lei în 2016, are o valoare adăugată de circa 15 miliarde de lei, egală cu județele Arad și Sibiu, unde însă cifra de afaceri totală a companiilor este la circa 30 de miliarde de lei.

Exemplul cel mai pregnant este în continuare cel al județului Iași, cu o valoare adăugată de aproape 24 de miliarde de lei, la o cifră de afaceri totală de 21 de miliarde de lei, în condițiile în care județul Argeș, unde este sediul Dacia, are o cifră de afaceri cumulată de 53 de miliarde de lei, dar o valoare adăugată de doar 20 de miliarde de lei.

Valoarea adăugată se obține prin scăderea consumului intermediar din producția totală, iar faptul că în anumite județe precum Argeș, Arad, Sibiu sau Satu Mare este la o pondere de 40-50%, față de o medie pe total economie de 62%, arată că în județele unde ponderea cu capital străin este mai mare, nivelul consumului intermediar este mai ridicat.

Aceasta este capcana creșterii prin investiții străine directe care lasă prea puțină valoare adăugată.

Spre exemplu, industria auto are o valoare adăugată raportată la producție de 20%, în timp ce industria alimentară este la 45%.

Chiar și în aceste condiții, slăbiciunea economică a județelor unde capitalul străin a întârziat sau nu a venit niciodată precum Gorj sau Mehedinți arată că este necesară o politică de direcționare intensificată a investițiilor străine în județele rămase în urmă.

Chiar și la o valoare adăugată brută mai redusă pe anumite categorii de sectoare industriale, atragerea de investitori poate crea lanțuri de valoare adăugată care să includă și companii cu capital privat autohton.

4.3 Premieră în România: au ieșit în 2016 capitaluri cu 2 miliarde de euro mai mult decât au intrat

Datele arată că România a intrat din 2015/2016 într-o fază în care ieșirile de capital sunt mai mari decât intrările.

Ungaria și Polonia experimentează deja din 2007-2008 această situație, adică își acoperă deficitul de cont curent provocat de ieșirile de balanță pe capital cu excedentul comercial obținut de pe urma nivelului mai ridicat al exporturilor de bunuri decât al importurilor.

Problema este că România are deficit comercial la comerțul de bunuri, așa încât exportul de capital va adânci deficitul de cont curent.

Banca Națională arată că în 2016 s-a înregistrat cel mai ridicat nivel al ieșirilor de capital străin din istoria României.

Pentru prima dată în ultimii 17 ani, de când au început practic investițiile străine în România la un nivel semnificativ, ieșirile de capital au fost mai mari cu aproape 2 miliarde de euro decât intrările în 2016.

Astfel, veniturile din investiții directe, care înseamnă profiturile extrase de companiile străine care au investit de-a lungul timpului în România, au fost de 5 mld. euro în 2016 în timp ce participațiile la capital, adică banii “aduși” de investitorii străini, au fost de 3,1 mld. euro. **(Tabel 14)**

Au fost comparate prin acești doi indicatori: „venituri din investiții directe” și “participații la capital” exclusiv fluxurile de intrare prin participații la capitalul social, deci un angajament pe termen lung al investitorului străin și nu un credit care poate fi retras intempestiv, și ieșirea de investiții străine prin plata de dividende, adică profitul extras de pe piața locală care apasă balanța contului curent.

Tabel 14

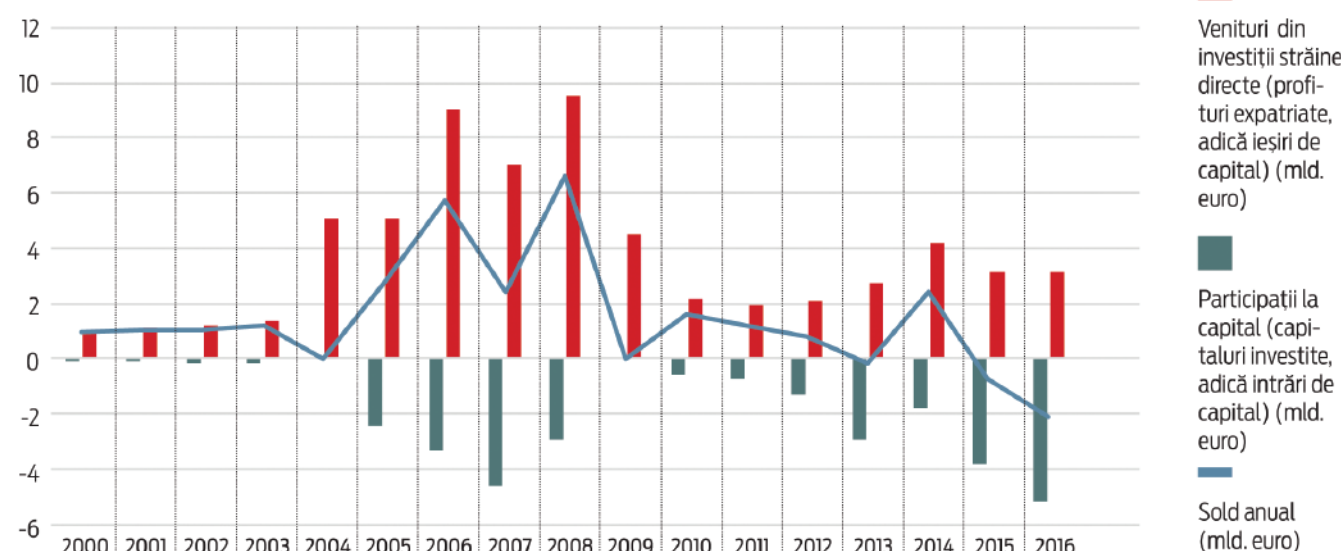
Comparația intrări-ieșiri de capital străin în România în ultimii 17 ani

	Intrări (mld. euro)	Ieșiri (mld. euro)	Sold anual (mld. euro)
2000	-0,06	1	0,94
2001	-0,1	1,1	1
2002	-0,2	1,2	1
2003	-0,2	1,4	1,2
2004	-2,0	5,1	3,1
2005	-2,4	5,1	2,7
2006	-3,3	9	5,7
2007	-4,6	7	2,4
2008	-2,9	9,5	6,6
2009	-1	4,5	3,5
2010	-0,6	2,2	1,6
2011	-0,7	1,9	1,2
2012	-1,3	2,1	0,8
2013	-2,9	2,7	-0,2
2014	-1,8	4,2	2,4
2015	-3,8	3,1	-0,7
2016	-5,2	3,1	-2,1

Sursa: BNR

Intrări = Venituri din investiții străine directe (profituri expatriate, adică ieșiri de capital) (mld. euro)

Ieșiri = Participații la capital (capitaluri investite, adică intrări de capital) (mld. euro)

Grafic 6
Comparația intrări - ieșiri de capital străin în România în ultimii 17 ani

Sursa: BNR

Comparând acești doi indicatori, reiese că 2016 a fost anul când investitorii străini au decis să scoată cel mai mare nivel al dividendelor de pe piața locală, impulsionați probabil și de reducerea la 5% la impozitul pe dividende.

În 2015, veniturile din investiții extrase de companiile străine s-au ridicat la 3,8 mld. euro, pe când participațiile la capital au fost de 3,1 mld. euro.

Iată că 2016 de fapt consolidează un trend început în 2015. Dintr-o dată, România devine o țară exportatoare de capital net, adică ieșirile de investiții străine, respectiv extragerile de profit, sunt mai mari decât intrările de investiții străine, adică participațiile la capital.

Ideea de trend este întărită de faptul că și în 2013 s-a mai manifestat acest fenomen, dar la o proporție mult mai redusă. În acel an, veniturile din investiții directe au fost de 2,9 mld. euro, cu 200 de milioane de euro mai mari decât participațiile la capital.

În 2014, participațiile la capital au fost de 4,2 mld. euro, cu 2,4 mld. euro mai mari decât veniturile din investiții directe, adică un sold pozitiv semnificativ.

În rest, în intervalul 2000-2012 participațiile la capital, adică angajamentul investitorilor străini pentru piața românească, a fost mai mare decât extragerea de profituri de pe piața locală, adică veniturile din investiții directe.

A fost extrasă doar perioada 2000-2016 pentru analiză pentru că între 1990 și 2000 România nu a avut practic investiții străine directe la un nivel semnificativ, de măcar 1 mld. euro pe an.

Acela a fost de fapt și deceniul pierdut al României – 1990-2000, perioada în care situația de incertitudine politică și geostrategică a României a ținut-o într-o zonă unde investitorii străini aveau reticențe să intre cu angajamente de anvergură, pe termen lung. Imediat ce a fost decisă direcția strategică de aderare la NATO și Uniunea Europeană, investițiile străine au început să vină.

În anii 2000-2003, nivelul investițiilor străine a fost de circa 1-1,4 mld. euro pe an. Imediat ce au venit, investitorii străini au început să extragă și profitul. Astfel, în 2000 profiturile extrase au fost de 64 mil. euro, în 2001, 102 mil. euro, iar în 2002 de 200 mil. euro.

Imediat ce investițiile străine au trecut pe un palier mai ridicat de peste 5 mld. euro între anii 2004-2008 și extragerile de profit aferente au trecut de 2 mld. euro.

În 2004, aportul de capital a fost de 5,1 mld. euro, iar veniturile din investițiile directe, adică extragerea de profituri, s-a ridicat la 2 mld. euro. Cel mai ridicat nivel al extragerii de profituri, adică al veniturilor din investițiilor directe, a fost în 2007, de 4,6 mld. euro.

Însă în acel an, al aderării la Uniunea Europeană, participațiile la capital, adică sumele aduse de investitorii străini în România au fost de 7 mld. euro, deci netul pozitiv a fost 2,4 mld. euro.

În 2016, când extragerile de profit s-au ridicat la 5 mld. euro, participațiile de capital au fost de peste două ori mai reduse astfel încât iată că România este în situația de a fi o sursă de extragere de profituri pentru investitorii străini mai degrabă decât o destinație pentru investiții.

După criza financiară internațională, investițiile străine s-au redus semnificativ. În 2010, participațiile la capital erau de doar 2,2 mld. de euro, iar veniturile din investiții, adică extragerile din profituri căzuseră la 600 de mil. euro.

Însă numai patru ani mai târziu, în 2013, extragerea de profituri a crescut de aproape cinci ori până la aproape 2,2 mld. euro.

Evoluția veniturilor din investiții directe și a participațiilor la capital între 2013 și 2016 arată că România a devenit o sursă substanțială de profituri pentru investitorii străini. Practic, în această perioadă, firmele străine au adus participații la capital în valoare de 13,1 mld. euro și au extras de pe piața românească profituri de 13,5 mld. euro.

Aceste valori arată că economia românească are de acum un profil apropiat celor din Ungaria, Cehia și Polonia din punct de vedere al relației cu investitorii străini. Nu mai este privită ca o destinație unde trebuie neapărat să fii, ci este selectată printre celelalte țări în funcție de randamentul investiției.

5

Influența multinaționalelor în impulsionearea companiilor cu capital privat românesc. Cazurile industriei auto, bere și răcoritoare, software

Pentru a evidenția rolul companiilor cu capital majoritar străin în impulsionearea firmelor cu capital privat românesc au fost selectate trei sectoare reprezentative pentru economie: industria auto, distribuția de băuturi, inclusă în comerțul cu ridicata și serviciile software.

Scopul analizei a fost de a stabili evoluția firmelor cu capital privat românesc în colaborare cu multinaționalele și modul cum au evoluat acestea pe baza comenzilor sau, în cazul industriei software, pe baza platformelor puse la dispoziție de acestea.

5.1 Furnizorii Automobile Dacia cu capital privat românesc din județul Argeș

Cea mai mare parte a furnizorilor de componente auto pentru Automobile Dacia din județul Argeș sunt firme cu capital majoritar străin.

Prima companie cu capital românesc pe codul CAEN 29 "Fabricarea autovehiculelor de transport rutier" este abia pe locul 13 din punct de vedere al cifrei de afaceri printre firmele de profil din Argeș.

Subansamble Auto GIC, cu venituri de 77 milioane de lei (17 mil. euro) în 2016, face parte din grupul de companii Grup Industrial Componente, controlat de familia Badea, profilat pe producția de componente auto, în relație strânsă cu Automobile Dacia.

Grup Industrial Componente este unul dintre cele mai mari businessuri antreprenoriale din domeniul producției de componente auto, având afaceri de 90 milioane de euro anual și circa 2.500 de angajați, conform informațiilor furnizate de companie.

Firmele din grup au centre de producție în Pitești, Câmpulung, Costești și Curtea de Argeș. Printre clienții companiei se numără Dacia, Continental, Faurecia sau Draxlmaier.

Subansamble Auto GIC și-a dublat cifra de afaceri între 2010 și 2016, după cum se vede în tabelul alăturat, având practic exact aceeași evoluție a veniturilor precum principalul său client, Dacia. **(Tabel 15 a)**

Automobile Dacia și-a majorat cifra de afaceri de la 11 miliarde de lei la 20 de miliarde de lei între 2010 și 2016, pe baza exporturilor.

În aceeași perioadă compania și-a menținut însă numărul de salariați la circa 13.800 de persoane, ceea ce înseamnă că productivitatea acestora s-a dublat.

În schimb numărul de angajați de la Subansamble Auto GIC a crescut în aceeași perioadă cu 30%, de la 225 la 291. Aceasta înseamnă că productivitatea unui angajat de la Subansamble Auto GIC este de 264.000 de lei pe an, pe când productivitatea unui angajat de la Dacia este de 1,5 milioane de lei pe an.

Ediția a III-a

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Patronatul Investitorilor
Autohtoni
PIAROM

Tabel 15 a

Evoluția cifrei de afaceri a principalilor cinci furnizori de componente auto cu capital autohton din județul Argeș în paralel cu cea a Automobile Dacia

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Automobile Dacia	Cifra de afaceri (mld lei)	11	13	13	18	19	19	20
	Numărul de angajați	13.800	13.600	13.600	14.000	14.000	13.800	13.800
Subansamble Auto GIC	Cifra de afaceri (mil. lei)	25	33	42	54	61	67	77
	Numărul de angajați	225	225	234	242	240	251	291
SILDVB COM	Cifra de afaceri (mil. lei)	35	48	57	70	61	61	72
	Numărul de angajați	198	220	229	237	237	234	250
Componente Auto SA Topoloveni	Cifra de afaceri (mil. lei)	28	33	41	55	62	58	68
	Numărul de angajați	226	301	320	348	362	369	388
Comefin Costești	Cifra de afaceri (mil. lei)	25	30	40	54	64	50	58
	Numărul de angajați	214	242	273	265	318	304	327
LAVMI-Perla Dărmănești	Cifra de afaceri (mil. lei)	11	13	16	18	15	16	20
	Numărul de angajați	24	24	27	28	36	36	51

sursa: ONRC

Corelația între cele două evoluții ale cifrelor de afaceri, în condițiile în care Automobile Dacia este principalul client al Subansamble Auto GIC, este evidentă.

Fiecare euro de vânzări suplimentare pe care Dacia îl are pe piețele externe înseamnă comenzi suplimentare pentru Subansamble Auto GIC, sau pentru furnizori de componente și echipamente de pe platforma de la Pitești, care la rândul lor au ca furnizor Subansamble Auto GIC.

Însă disproporția anvergurii businessului între cele două companii este uriașă.

Afacerile Dacia sunt de 69 de ori mai mari decât afacerile celui mai mare furnizor al său cu capital privat autohton din județul Argeș.

Următoarele companii cu capital privat românesc care au ca și CAEN principal producția de componente auto și-au dublat la rândul lor cifra de afaceri între 2010 și 2016, iar numărul de angajați a avut un ritm de creștere între 30% și 100% în aceeași perioadă.

Disproporția de business între liderul pieței auto din România și companiile cu capital privat românesc care activează în sectorul auto arată că deocamdată în acest sector capitalul autohton trebuie să se mulțumească cu comenzi de subansamble cu VAB redus.

Asimilarea de know-how și noi tehnici de lucru în colaborare cu companiile străine pot conduce aceste firme la câștigarea de contracte în afara piețelor de referință. Mai mult, liniile de producție instalate pot fi folosite și în alte activități. Un exemplu este compania LAVMI Perla din comuna Dărmănești, județul Argeș, producător de garnituri de etanșare pentru industria auto, care a intrat și în producția de apă minerală îmbuteliată, cu marca Izvorul Rece.

Tabel 15 b
Evoluția cifrei de afaceri a principalilor patru distribuitori de bere, sucuri și apă minerală cu capital privat românesc în paralel cu cea a Heineken și Coca-Cola

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Heineken	Cifra de afaceri (mil. lei)	935	1.042	1.181	1.120	1.085	1.206	1.214
	Numărul de angajați	1.233	1.198	1.222	1.233	1.147	1.102	1.123
Coca-Cola	Cifra de afaceri (mil. lei)	1.747	1.739	1.939	1.811	1.832	2.113	2.224
	Numărul de angajați	1.814	1.744	1.642	1.617	1.546	1.511	1.427
Nitela Craiova	Cifra de afaceri (mil. lei)	114	138	179	169	152	180	201
	Numărul de angajați	202	215	265	302	292	297	317
Farel Mureș	Cifra de afaceri (mil. lei)	101	116	131	129	142	155	165
	Numărul de angajați	115	135	215	227	245	252	262
Miruna Internațional Reșița	Cifra de afaceri (mil. lei)	110	117	139	135	132	148	156
	Numărul de angajați	269	300	339	308	302	293	310

sursa: ONRC

În jurul Automobile Dacia cresc nu numai firme cu capital românesc furnizoare de componente auto, cât și transportatori sau furnizori de diverse servicii pe platforma Dacia.

O strategie de mobilizare a capitalului autohton pentru investiții în producția de componente și echipamente care să intre în lanțul de producție la Automobile Dacia ar putea majora potențialul de producție al firmelor românești și ar putea asigura un transfer de know-how de la firmele străine.

Un sprijin coerent al unei astfel de politici, chiar cu caracter general, este politica ajutoarelor de stat. Paradoxal, o firmă turcă, producătorul de scaune și sisteme pentru scaune auto Martur, parte din grupul Ustunberk, a primit ajutor de stat de 8 milioane de lei de la statul român pentru a dezvolta o fabrică cu 400 de angajați lângă centrul de piese de schimb Dacia de la Oarja, județul Argeș.

5.2 Relația între companiile producătoare de bere și sucuri și distribuitori cu capital privat românesc

Companiile cu capital privat autohton dețin 55% din comerțul cu ridicata. Acesta este cel mai mare sector din economie, cu o cifră de afaceri totală de 259 de miliarde de lei în 2016, adică 21% din total.

Dacă fabricarea băuturilor este o "afacere" aproape exclusiv străină, companiile stăine având o pondere de 81%, distribuția este dominată de firmele autohtone.

Comerțul cu ridicata "lasă" o valoare adăugată brută de 25% din cifra de afaceri, adică la afaceri de 259 de miliarde de lei, valoarea adăugată brută corespundă este de aproape 65 de miliarde de lei. Aceasta înseamnă circa 8% dintr-un PIB de 760 de miliarde de lei aferent anului 2016.

Economii întregi precum cea a Olandei sau Dubai se bazează pe mișcarea mărfurilor și produc valoarea adăugată prin distribuție și transport. De aceea modul prin care au creat producătorii de bere și băuturi răcoritoare un "ecosistem" în jurul lor prin relația cu firmele de distribuție naționale și regionale arată că există posibilitatea de dezvoltare economică în jurul multinaționalelor.

Tabel 15 c
Evoluția cifrei de afaceri a Oracle în paralel cu doi dintre partenerii săi cu capital privat românesc

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Oracle	Cifra de afaceri (mil. lei)	318	427	469	539	703	784	908
	Numărul de angajați	1.396	1.715	2.194	2.276	2.470	3.000	3.600
Eta 2U Timișoara	Cifra de afaceri (mil. lei)	75	80	99	102	112	153	165
	Numărul de angajați	198	203	197	229	240	240	235
Bit Soft București	Cifra de afaceri (mil. lei)	7	9	11	8	11	12	13
	Numărul de angajați	29	29	30	33	44	49	54

sursa: ONRC

Firme precum Nitela Impex Craiova, care distribuie Heineken și Coca-Cola, Farel Mureș (Heineken, RedBull) sau Miruna Internațional Reșița (Ursus, Coca-Cola, Pepsi) sunt exemple de afaceri care au crescut odată cu vânzările furnizorilor lor, companii multinaționale.

Cele trei companii regionale de distribuție sunt cele mai mari firme cu capital privat românesc după cifra de afaceri 2016 cu codul CAEN, profilate pe distribuția de băuturi – bere, apă minerală, răcoritoare, vinuri. **(Tabel 15 b)**

Aceste companii arată cum mediul local s-a adaptat destrămării economiei socialiste după '90. Fondatorii Nitela Impex Craiova, spre exemplu, sunt doi foști angajați ai Electroputere Craiova care au început din 1994 să distribuie, cu o mașină, bere și apă minerală. Astăzi compania are afaceri de 201 de milioane de lei și 317 de angajați.

Miruna Internațional Reșița a început tot în 1994 cu distribuția berii Timișoreana în Caraș Severin și astăzi are afaceri de 156 de milioane de lei și 310 angajați. Compania distribuie produsele Ursus, Romaqua, Coca-Cola, Pepsi.

Farel Mureș, care acoperă județele Alba și Sibiu cu distribuția de bere și apă, are afaceri de 165 milioane de lei în 2016 și 262 de angajați. Compania a decis să intre în producția de băuturi energizante, cu brandul FarelEnergy.

Heineken și Coca-Cola și-au majorat cifra de afaceri pe piața locală cu circa 30% între 2010-2016, până la 1,2 miliarde de lei și respectiv 2,2 miliarde de lei, în timp ce Nitela Craiova, Farel Mureș și Miruna Internațional Reșița au crescut cu 50-100% în aceeași perioadă.

De remarcat este nivelul înalt al productivității în distribuția de băuturi, de circa 500.000 lei-700.000 de lei/an pentru cele trei firme cu capital privat românesc, lideri în distribuția de băuturi.

Producția de bere sau răcoritoare este însă și mai rentabilă. Heineken are o productivitate de 1 milion de lei/angajat pe an, în timp ce Coca-Cola are 1,5 milioane de lei/angajat.

5.3 Eco-sistemul creat în jurul SAP, Microsoft și Oracle

Sute de companii de software cu capital privat românesc folosesc platformele SAP, Microsoft și Oracle, cele mai mari companii la nivel internațional de software de business, pentru a furniza soluții pentru clienții lor.

"Partenerii SAP pot revinde licențe și/sau realiza implementări (configurări, dezvoltări, integrări) și/sau presta servicii de mentinere și dezvoltare ale sistemelor SAP. Suplimentar, prin platforma SCP (SAP Cloud Platform) facilităm posibilitatea partenerilor SAP de a scrie și dezvolta aplicații proprii (IP), integrate cu sistemele SAP", spune Cristian Popescu, director general SAP România, despre modul cum funcționează colaborarea între multinaționalele de software și partenerii locali.

Tabel 15 d
Evoluția cifrei de afaceri a Microsoft în paralel cu doi dintre partenerii săi principali cu capital privat românesc

Microsoft Romania	Cifra de afaceri (mil. lei)	63	79	91	72	106	134	149
	Numărul de angajați	271	243	251	271	362	430	470
Net Brinel Cluj	Cifra de afaceri (mil. lei)	66	56	68	72	79	107	122
	Numărul de angajați	55	69	79	85	82	90	101
Arobs Cluj	Cifra de afaceri (mil. lei)	31	34	39	45	52	71	86
	Numărul de angajați	49	219	277	307	319	388	457

SAP și-a majorat afacerile în România de la 73 milioane de lei în 2010 la 256 milioane de lei în 2016 iar numărul de angajați a crescut în aceeași perioadă de la 87 la 401. **(Tabel 15 e)**

Printre partenerii SAP sunt firme mari cu capital străin, dar tot mai multe firme cu capital privat românesc devin parteneri.

“Valoarea adăugată de partenerii noștri este mai pregnantă în implementari și servicii – în aceste zone este necesară o resursă umană specializată”, a mai explicat Cristian Popescu.

Conform datelor publice, în 2016, primii 11 parteneri cu capital privat românesc pentru SAP România au generat o cifră de afaceri de 23,6 mil euro.

“Estimarea noastră ar fi ca cel puțin 18–20 mil. euro ar putea reprezenta partea din business-ul acestor companii românești în legătură cu soluțiile SAP. Tot după datele publice, aceste companii au în total 731 de angajați – credem că circa 300 lucrează direct în proiectele SAP”, a spus Cristian Popescu.

Tabel 15 e
Evoluția cifrei de afaceri a SAP România

Cifra de afaceri (mil. lei)	73	67	103	120	174	184	256
Numărul de angajați	87	91	171	209	308	371	401

sursa: ONRC

Strategia marilor producători mondiali de software este să încurajeze adopția programelor de către inginerii software încă de pe băncile facultății. Compania a explicat că în partea de educație și specializare este activă direct și prin intermediul universităților, cu care are programe comune.

SAP România are astăzi programe cu șase universități: Sibiu, Timișoara, București (Universitatea București și ASE), Galați, Cluj și Craiova.

O perspectivă comparativă a evoluției cifrei de afaceri Microsoft și a principalilor săi parteneri locali cu capital privat românesc, Net Brinel Cluj și Arobs Cluj, arată că în intervalul 2010–2016 și furnizorii de platforme și partenerii au avut o evoluție aproximativ similară, de dublare cel puțin a cifrelor de afaceri.

De asemenea, Oracle “și-a crescut” parteneri precum Eta 2U Timișoara, principalul integrator de sisteme și soluții IT complexe din vestul României sau Bit Soft București, liderul soluțiilor software pentru restaurante și hoteluri de pe piața locală.

Microsoft România a ajuns la 149 milioane de lei afaceri în 2016, față de 63 milioane de lei în 2010, în timp ce Net Brinel Cluj a crescut de la 55 mil. lei la 101 mil. lei în aceeași perioadă. Arobs Cluj a crescut de la 31 mil. lei la 86 mil. lei cifră de afaceri între 2010 și 2016. **(Tabel 15 d)**

Oracle a ajuns la afaceri de 908 mil. lei în 2016, față de 318 mil. lei în 2010, în timp ce Eta 2U Timișoara și-a majorat business-ul de la 75 mil. lei la 165 mil. lei în aceeași perioadă. Bit Soft București a crescut de la 7 mil. lei la 13 mil. lei afaceri în ultimii șapte ani.

Tabel 15 f
Firmele cu capital privat românesc cu care lucrează SAP

Companie	Cifra de afaceri (mil. euro) în 2016	Număr de salariați
Fair Value	1,7	23
Advanced Software	0,5	4
Lasting Software plus Sphinx IT	2,6	62
IBC – Information Business Consulting	3	43
Computer Sharing	3,5	31
EastSoft IT	1,5	10
Evozon	4,3	437
Jpard	2,5	48
Red Point Software Solutions	1,3	15
Sky Consult	2,2	47
System Innovation	0,5	11
Total	23,6	731

Sursa: SAP

Este interesant că firme românești precum Net Brinel au o productivitate per angajat în 2016 de 1,2 milioane de lei, față de 317.000 de lei cât are Microsoft România.

La fel, în cazul Oracle/Eta 2U Timișoara, productivitatea din România a firmei americane a fost în 2016 de 252.000 de lei/angajat, față de 700.000 de lei/angajat productivitatea firmei românești.

Aceste exemple confirmă datele generale de la Capitolul 3, unde s-a arătat că firmele românești au o productivitate medie superioară celor străine în sectorul software.

Iată că peste o licență SAP, Microsoft sau Oracle se poate pune destulă valoare adăugată de către companii românești pentru a furniza o soluție completă de business clienților, astfel încât în jurul “axei” formate de mari producători mondiali de software s-a construit de-a lungul timpului un sistem local care devine din ce în ce mai competitiv, inclusiv pe plan internațional, unde companiile românești au început să vândă soluții.

6

Concluzii

1. Companiile cu capital privat românesc au scăzut la 46% cotă în cifra de afaceri pe total economie, față de 47% în 2015. Companiile străine au crescut la 50% pondere în 2016.
2. Companiile cu capital privat românesc au o profitabilitate netă de 6% relativ la cifra de afaceri, dublă față de companiile străine.
3. Companiile străine și-au majorat substanțial profitul, de la un rezultat net de 9 mld. lei în 2015 la 19 mld. lei în 2016.
4. Companiile cu capital privat românesc au majorat salariul mediu net cu 15% în 2016.
5. Companiile cu capital privat românesc au avut un randament excepțional al capitalului propriu – ROE, de 22%.
6. Companiile private românești domină în construcții, restaurante/hoteluri, agricultură, comerț, transporturi, industria alimentară, servicii de sănătate, fabricarea de mobilă și publicitate.
7. A crescut ponderea companiilor private românești în exporturile de alimente, de la 39% la 45%.
8. Județe precum Gorj, Mehedinți sau Vaslui, cu un stoc al investițiilor străine sub 50 mil. euro fiecare, sunt pe ultimul loc ca cifră de afaceri.
9. În premieră, ieșirile de capital străin au fost cu aproape 2 mld. euro mai mari decât investițiile străine în 2016.
10. Multinaționale din auto, bere/băuturi răcoritoare sau software au creat eco-sisteme care au contribuit la dezvoltarea capitalului privat românesc.

Broșură editată de **Galenus SRL**
Coordonator broșură: Mircea Doagă
DTP: Ștefan Coroianu
Corectură: Alin Claudiu Popescu
Sursa foto: Shutterstock
Tipar: Tipografia REAL București

Broșură realizată pentru **Patronatul Investitorilor Autohtoni - PIAROM**
de Sorin Pâslaru, redactor-șef ZIARUL FINANCIAR
Președinte PIAROM: Nicolae Cristian Pârvan
Adresa: Str. Delfinului, nr. 6, bl. 42, sc. 4, parter, ap. 197,
Sector 2, București / **Telefon:** 0741.106.736 / **E-mail:** office@piarom.ro

ENERGIA VIITORULUI

DIN BIOMASA PRODUSA DE SOCIETATEA CONTEMPORANA

ECOHORNET SRL UREAȚA CLIENTILOR SI COLABORATORILOR SARBATORI FERICITE!

www.ecohornet.ro

ecoHORNET

energy for life

UZINSIDER S.A.